

Yeşil

Kasım 2016
Sayı: 01

marb

SARIYER BELEDİYESİ KENT KÜLTÜRÜ VE YAŞAM DERGİSİ

Yakışıklı bir devrimcinin ardından

ZÜLFÜ LİVANELİ

BOB DYLAN

AHMET ÜMİT

ORHAN ALKAYA

HALİL GENÇ
VECDİ ÇIRACIOĞLU
NECATİ GÜNGÖR
SALİH BOLAT
OKTAY TAFTALI
BARIŞ PEHLİVAN
MESUT KARA
ZEYNEP ŞEN
CEREN CANDEMİR

SARIYER BELEDİYESİ İFTİHARLA SUNAR...

VEFA

YEŞİLÇAM'IN YÜZLERİ SARIYER PARKLARINDA BULUŞUYOR.

ADİLE
NAŞİT

KEMAL
SUNAL

TARIK
AKAN

AHMET TURGUTLU, ALİ ŞEN, ALİYE RONA, BELGİN DORUK, CAHİDE SONKU, ÇOLPAN İLHAN, EROL GÜNAYDIN, GAZANFER ÖZCAN, HALİT AKÇATEPE
HULUSİ KENTMEN, KENAN PARS, LEVENT KIRCA, MERAL OKAY, MÜŞFİK KENTER, SADRI ALIŞIK, ŞENER ŞEN, YADİGAR EJDER, ZEKİ MÜREN

Bu Bir Şükrü GENÇ Projesidir.

editör

Yeniden merhaba

MÜSAİTSENİZ evlerinize yeni bir konuk gelecek; **Yeşil Martı** dergisi yabancınız değil, semtinizden.

Mimarî, çevresel, hele de tabiat ve kültürel değerleriyle yaşayan **Sarıyer**'in kentsel köylerini, çevresel kültürlerini ve yerelden kente; kültürü-sanatı söyleşmek üzere ilk sayımızla kapınızı çalıyoruz. **Merhaba!**

"İnsan önce çevresinden ölür" demiş büyük şair **Behçet Necatigil**.

Öyle ya, yaşadığımız semtler üzerine düşünmekte geç kalırsak uygarlığın kaynağı kentlerimizi nasıl koruyacağız? Kültürümüzü, nezaketimizi nasıl koruyacağız? Bunlar olmadan nasıl mutlu olacağız?..

Yeşil Martı sadece sorular yöneltmek amacıyla çıkmıyor; şiarımız yaşayan semt kavramı! Semtlerin karakteristik özelliklerini hatırlamak... Çıkış noktamız, Boğazın karakteristik semti Sarıyer ve çevresi... İstanbul'un o yeşil-mavi kucaklı...

Kentler üzerine düşünmekte geç kalmadık, bütün değerleriyle İstanbul'u yakalamak ve onu dönüştürmek için de. **Yeşil Martı**, İstanbul için sağlıklı kent düşüncesi kavramlarını anımsatıyor; Kentsel bozulmanın belirtileri olan **"rantıyeci"**, **"kuşatıcı"** gelişmenin yerine, **"eleyici"**, **"ölçüt geliştirici"** dönüşümleri hatırlatmak için var... Ve kentsel dönüşüm için ölçüt oluşturacak şehir öyküsünü hep birlikte yazmaya davet ediyor.

***

Yeşil Martı bir yaşam kültürü dergisidir. Yaşadığımız kente, bölgeye yayın yapsa da; içeriğiyle, yazarlarıyla-çizerleriyle yerellikten öte, evrensel bir dergidir. En önemlisi de, dergimiz ortak bir kültürün ürünü olacak. Aynı bölgeyi yaşayanların birlikte üretimde bulundukları bir yayın organı... Çevresinden başlayarak mutlu ve huzurlu yaşayanların yayın organı... **Yeşil Martı**, bulunduğumuz, yaşadığımız çevreyi anlamlandırmamızda, tanımamızda bize eşlik edecek ve fikirlerimizi paylaşmamızda ortak bir mecra olacak. Salt evinizde yer açmak yeterli değil; sizler de yazdıklarınızla, çizdiklerinizle **Yeşil Martı**'ya katkı sağlarsanız -ki böyle olacağına inanıyoruz- işte o zaman gerçek anlamda buraya ait bir dergi olacak. Bizler, **kültürel paylaşım olmadan**, ortak bir yaşam kurmanın mümkün olmadığına inanıyoruz...

***

Sanal dünyadaki iletişimin istilasına uğradığımız ve bunca teknolojik aygıtın baskın olduğu bir çağda, hâlâ kağıt ve kalem ile sizlere ulaşmaya çalışmak elbette hayalperestliktir. Akıl kârı mı onu da bilmiyoruz.

Bizler sözün uçtuğuna yazının kaldığına inanan iflah olmaz hayalperestleriz! Kağıdın dokusu olmadan, okumanın keyfi de olmaz! **İlle de kağıt, ille de devrimci kağıt diyoruz!..**

Bu davetsiz misafirliğimizden memnun kalacağınızı umuyoruz.

Bir sonraki sayıda görüşmek üzere. ■

Tarik Akan ve Rutkay Aziz ile birlikte **NSR**'in tekneyle Karadeniz'e açıldığı Tarabya'dan... (2015)

Sevgili Sarıyerliler,

SARIYER'imizin en önemli özelliklerinden biri, hem önemli bir bölümünün ormanlık ve yeşil alanla kaplı olması, hem de Boğaziçi'nin ve Karadeniz'in mavilikleri ile çevrili olmasıdır. Balık, yosun ve iyot kokan kıyılarımızın en önemli sembolleri arasında yer alan Martı da, ilçemizin simgesidir.

Bu ilçeye hizmet verirken kendimiz için belirlediğimiz en önemli hedeflerden biri hiç kuşkusuz, insan yaşamını temel alan ve insanın en temel ihtiyaçlarını tam anlamıyla sağlamaya yönelik politikalarıdır. Kültür ve sanat da, bu ihtiyaçların en önde gelenleri arasındadır.

Temel belediye hizmetlerini başarıyla yerine getiriyor, Sarıyer'in geleceğini inşa edecek projeleri bir bir hayata geçiriyoruz. Tüm bunları yaparken son 7 yıldır sanatın hemen her dalında özellikle edebiyat alanında yaptığımız sayısız etkinlikle Sanyer'imizi adeta bir **"Kültür ve Sanat Kenti"** haline getirmenin de mutluluğu içindeyiz. İşte elinizde tuttuğunuz Martı Dergisi, bu çabalarımızın bir ürününü oluşturuyor.

Eylül ayında aramızdan ayrılan, Türk Sineması'nın dev isimlerinden sevgili **TARIK AKAN**'ın da sayfalarını onurlandırdığı Martı'nın içinde gezinirken, yukarıda sözünü ettiğim hedeflerin daha bir anlam kazanacağına inanıyorum.

Çağdaş ve demokratik yerel yönetimin öncü kenti haline getirme amacıyla olduğumuz **SARIYER**'in kültür ve sanat çalışmaları arasında önemli bir yer tutmaya şimdiden aday olan Martı dergisinin, önümüzdeki aylarda da birbirinden özel konular, yazılar ve röportajlarla karşınızda olmayı sürdüreceğini müjdeler, hepimize barış, huzur ve mutluluk dolu günler dilerim.

İnş. Müh. **Şükrü GENÇ**
Belediye Başkanı

Yeşil martı
yesilmarti@sariyer.bel.tr

Sahibi: T.C. Sarıyer Belediyesi adına
ŞÜKRÜ GENÇ

Yayın Danışmanı
CENGİZ KAHRAMAN
kahramance@gmail.com

Editör
ASLAN ÖZDEMİR
aslan.ozdemir@gmail.com

Yayın Kurulu
Halil Genç
İsmail Erdem
Veddi Çıracıoğlu
Filiz Coşkun
Cengiz Kahraman
Aslan Özdemir

Yayın Koordinatörü
ÖNDER KÖMÜR
onderkomur1983@gmail.com

Görsel Yönetmen:
MUSTAFA GÖKMEN
mustafagokmene@gmail.com

Kasım 2016
Sayı: 01

Yapım

MAVİ MEDYA
Halaskargazi Cad. Badur İşhanı
No:20 K:7 Şişli 34371 İSTANBUL
Tel: 0212 241 21 39

Baskı

LM Basın Yayın Ltd. Şti.
Alkop Sanayi Sitesi CS Blok
No:7-8 Hadımköy-İstanbul
Tel: 0212 251 57 54

Adres: Yaşar Kemal Kültür Merkezi, Derbent Mahallesi Akgün Caddesi
No: 1 Sarıyer / İstanbul **www.sariyer.bel.tr**

TARIK AKAN İLK KEZ NÂZIM'I ANLATIYOR Bir 'kaçak' söyleşi

2005 yılının sonbaharı... Mesleğinin daha başlarında bir gazeteciyim. Sesim heyecandan titrer bir şekilde Tarık Akan'ı arıyorum ve Nâzım Hikmet üzerine bir söyleşi yapmak istediğimi söylüyorum. Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı'nın kurucularından biri ama, yine de şaşırıyor. Zira, o güne kadar Nâzım hakkında hiç mikrofon uzatılmamış Tarık Akan'a. Müdavimi olduğu Çiçek Bar'da buluşuyoruz ve kayıt başlıyor. İşte ilk kez Kaçak Yayın dergisinin 2006 Ocak sayısında yayımlanan o söyleşi...

Nâzım Hikmet'in Türk ve dünya edebiyatındaki önemi sizce nedir?

Şöyle söyleyeyim tek cümleyle; bu yıllardır bayrak olmuştur bizlere: Ne zaman ki yüreğin kararırsa, aç bir Nâzım oku!

Tarık Akan, Nâzım Hikmet'le nasıl tanıştı?

Gençlik yıllarındaydım, yani 21-22 yaşın-dayım diye hatırlıyorum. Biraz o yaş için geç ama, ben de geç başladım her şeye zaten. Nâzım tutkum bir gece başladı. O gece sabaha kadar bir kitabını bitirdim. Ondan sonra hepsini birden devirdim. Ben bu röportajla, ilk defa böyle Nâzım üzerine konuşuyorum. 15 yıldır vakfın içinde faal olarak çalışırım ama bu gibi röportajlar bana düşmez doğrusu, çünkü daha ustalarımız var, daha hocalarımız var. Onlar varken sıranın bana gelmiş olması demek, ya yaşlandım yahut da öyle bir şey oldu...

İlk filmlerinize genç kızların sevgilisi, zengin aile çocuğu bir Tarık Akan olarak gözükmüyorsunuz. Ama bir yandan da, Nâzım Hikmet'le tanışan bir Tarık Akan var o yıllarda... O filmleri oynarken, bir yandan Nâzım Hikmet'i anlamaya çalışmak bir gelişki yaratıyor muydu içinizde?

Hayır; çünkü benim geliş kökenim de halkın içinden, toplumun zor kesiminden olduğu için, anlamak çok daha rahat taşıyor. Birdenbire onunla öpüşebiliyorsun, onunla birleşebiliyorsun çok rahatlıkla... Sonraki yıllarda araştırmaların ve seviyenin yükselmesiyle daha da fazla kavramaya başlıyorsun. O kavrama artık tutku haline geliyor. O tutku her türlü mücadeleyi, zorluğu ve savaşı göze alma noktasına getiriyor seni.

NÂZIM'I SEVENLER LAİKLİĞİ BUGÜNE KADAR GETİRDİ

Ertem Eğilmez'le çalışmayı bıraktıktan sonra daha çok politik filmlerde rol aldınız. O zamanlar Nâzım'ın etkisi var mıydı sanatınızda?

Olmaz mı, tabi ki var... Yalnız kendi adıma söylememin dışında, şunu da söyleyebilirim çok rahatlıkla: Türkiye şayet, Atatürk sonrası demokrasideki bütün mücadeleleri yapabilmişse, bugüne kadar demokrasiyi öyle veya böyle taşıyabilmişse altında Nâzım yatar. Nâzım'ı sevenler, Nâzım'ı okuyanlar, Nâzım'la birlikteliği olanlar; Türkiye'nin cumhuriyetini, demokrasisini ve laikliğini bugüne kadar getirmişlerdir. Acı olan taraf, bugünden sonra gençlerin Nâzım'dan kopuşu ve Nâzım'ı çok fazla araştırmaması. Bu üzüntü veriyor bana. Yalnız beni değil, herkesi çok etkilemiştir Nâzım.

Gün geliyor "Su da Yanar" adlı filmde rol alıyorsunuz. Yönetmeni Ali Özgentürk, "İlanetli filmim" diye nitelendiriyor "Su da Yanar"ı... Nedir filmin hikâyesi ve "İlanetli?"

Su Da Yanar'da, yine Türkiye'deki sanata karşı olan korkuya, baskılara, yasaklara rağmen; bir cesur yönetmen çıkıp filmini çekme mücadelesi veriyor ve başına gelmedik şey kalmıyor. Neticede filmi bitirdik, filmin de başına çok şey geldi. Çünkü içinde Nâzım vardı. Nâzım olduğu için birçok şehirde yasaklandı, biz mahkemelere girdik. Film birçok bölgede sinemalardan atıldı o dönem... Buna rağmen Su da Yanar çok güzel iş yaptı.

Nâzım Hikmet'in filmini çekmeye çalışan bir yönetmenin rolü size teklif edildiğinde, hemen kabul ettiniz mi?

Hemen, tabi, hiç düşünmem öyle şeyler!... Yani düşünmediği gibi, elimden ne gelirse yaparım.

Fotoğraflar: Aysel Onur

Türkiye şayet, Atatürk sonrası demokrasideki bütün mücadeleleri yapabilmişse, bugüne kadar demokrasiyi öyle veya böyle taşıyabilmişse altında Nâzım yatar. Nâzım'ı sevenler, Nâzım'ı okuyanlar, Nâzım'la birlikteliği olanlar; Türkiye'nin cumhuriyetini, demokrasisini ve laikliğini bugüne kadar getirmişlerdir.

TÜRKİYE GERİYE GİDİYOR

Daha sonra Yolcu adlı bir filmde rol aldınız. O da Nâzım Hikmet'in aynı adlı eserinin uyarlaması...

Yolcu, TRT'nin desteğiyle çekildi, yani devlet desteğiyle... Enteresan bir ülke burası. Tabi, Su da Yanar ile Yolcu arasında aşağı yukarı yedi yıl kadar bir süre var. Bu süre zarfında Türkiye, dünyanın içerisine biraz daha girmiş, baskı çerçevesini biraz daha yumuşatmış, o görünüyor. Şimdi mesela Babam ve Oğlum diye bir film oynuyor. Çok hoş bana göre... Türkiye'de son yıllarda yapılmış en güzel filmlerden bir tanesi. Bu filmi mesela yirmi, hatta on yıl önce oynatamazdınız. Bu bir değişim tabi ki... Ülkesi adına hırslı insanlar bu mücadeleyi verdikçe bir şeyler yırtılıyor ama yavaş yırtılıyor. Yani yürümüyor, hala patinaj halindeyiz. Şu an bence geriye gidiyor Türkiye, bu da tamamen iktidarın suçudur. Bu suç da 1980'den kaynaklanıp bugüne kadar geldi. Bence Kenan Evren dönemi, Türkiye'ye bu süreci başlattı. 25 yılda bu noktaya kadar getirebildi; Marmaris'teki ressam...

Can Dündar'la birlikte bir Nâzım Hikmet belgeseli var son olarak. Bugüne kadar yapılmış en büyük Nâzım Hikmet belgeseli özelliğini taşıyor. Sizin oradaki katkınız nedir?

Nâzım'ın 100. yaş gününe iki yıl var

ve Moskova'dayız. Vakıf olarak Nâzım'ın mezarını ziyarete gittiğimiz. Biz bir belgesel hazırlamak istiyorduk Nâzım Hikmet'le ilgili ama, paramız pulumuz yok. Can Dündar da geliştirdi bizle beraber oraya. Orada yönetim kurulundan Kıymet Coşkun, Aydın Aybay ve ben ayaküstü toplantı yaptık ve bu belgeseli Can Dündar'a çekirmeye karar verdik. Can da hemen seve seve kabul etti. Can çok önemli bir kişi; hem bir belgeselci hem de bir düşün adamı... Moskova'da Sovexport Film'in, Bulgaristan'daki devlet arşivinin ve Azerbaycan arşivinin içine ben daldım. Can bir yandan kişilerle röportaj yaparken, ben de arşivlere girip arşivleri tarıyordum. Bütün bu üç ülkeyi aşağı yukarı 1,5-2 yıl gidip gelerek, bu belgeseli ortaya çıkardık. Belgesel bitti, Fazıl Say'ı bir ara yakaladık, belgesele müzik yap, dedik. Tabi deha adamlar, bizim gibi değil... Oturdu piyanonun başına, çalınlar gibi bir müzik çıkardı. Ben yalnızca bu üç ülkede malzeme topladım ve sette yardımcı oldum, o kadar.

Belgeselin daha sonra kitabı ile DVD'si çıktı ve geliri de vakfa bağışlandı...

Evet, beş baskısının geliri vakfa bağışlandı. Şimdi ciddi bir satış var. Can'dan gelen habere göre; 2. baskı hemen basıldığı anda bitti. Hoş, güzel...

BUNLAR ARTIK AYIP

Vakfın şu anki çalışmaları ve projeleri nelerdir?

Şu anda ayakta durmaya çalışıyoruz, hepsi bu. Oranın kirasını karşılamaya çalışıyoruz. Bunları başaramadıktan sonra başka şeyleri de başaramaz hale geldik... Yoksa yapılacak çok şey var. Ama böyle küçük küçük şeylerin içerisinde aylarca çaballıyoruz, oradan nasıl çıkarız diye... Şu anda 450 üyemiz var vakıfta. Türkiye'nin tüm ilericî sanatçıları, ilericî edebiyatçıları, yazarları hepsi üyemizdir. Ve tüm bu dostlar ellerinden ne gelirse yaparlar.

Söyleşimizin başında, Nâzım Hikmet gençler tarafından okunmuyor, destek de yok; mutsuzum dediniz... Bunu açar mısınız biraz?

Şimdi böyle büyük bir sanatçının artık Milli Eğitim'in müfredatına girmesi lazım. Artık bu tartışılmaz. Bunu yıllardır söylüyoruz ama, hala bir adım dahi atılmış değil. Var olanlar çıkartılıyor, olanların altına Nâzım Hikmet'in adı yazılmıyor. Bunlar artık ayıp şeyler. Daha ne diyeyim ben...

Yani Nâzım Hikmet "vatan hainliğine" devam ediyor hâlâ...

Onlara göre öyle hâlâ... ■

ÖNCE DARBE, SONRA NÂZIM FİLM

12 Eylül'le ilgili bir senaryo çalışmanız vardı...

Bitirdim senaryoyu, şimdi para peşine koşuyorum. Bulabileceğimi ve 2006 sonunda başlayacağımı da tahmin ediyorum. O, Babam ve Oğlum filminin bir başka versiyonu. Benim hikayemin Babam ve Oğlum kadar duygusu var ama, o kadar fazla değil. O dönemin gerçekçi yüzünü bir senfoni müziğiyle anlatmayı tercih ettim. Başarabilirsem farklı bir 80 eleştirisi çıkacak. Şayet bu yönetmenlik denememde başarılı olursam, ardından kesinlikle bir Nazım filmi çekeceğim, ama ne olduğunu söylemeyeceğim. Ama onda başarısız olursam, bitti.

"YOL" FİLMİNDE OYNAMADIĞI SAHNE

YILLAR içinde Tank Akan ile birçok kez bir araya geldik. Mahkeme salonlarında yaslandığım omuz, hatalarda uyarın ağabey, anılarına başvurduğum kaynak oldu. CNN TÜRK için hazırladığımız "Oradaydım" belgeseline, "Yol" filminin perde arkasında yaşananları anlattı. İşte o belgeselde, "Yol" filmi boyunca ona eşlik eden atın senaryo gereği vurulduğu sahneyi neden oynayamadığını, şöyle aktarmıştı:

"Mart'ın 15'ine doğru yaklaşıyoruz. Karların artık iyice eridiği dönem... Fırtına yok, kar yağışı yok. Hava sıcak ve ben kan ter içindeyim. Senaryo gereği ise, donma tehlikesi sonrası atın ölme sahnesi geldi. İnanılmaz bir bağ kurulmuştu atla aramda. Artık yularını çekmemne gerek yoktu, ben gidince arkamdan geliyordu. Çünkü soğuktan onu koruyordum. Onu besleyen bendim. Ve o dakikaya kadar diyardım ki; 'Bir doktor nasıl ki bir kobay kullanabiliyorsa, ben de sanat için bunu yaparım!' Hayır, yapamadım. Kamera çok uzaktaydı. Ve geniş planda çekecekti Şerif Cören. Oradan bana bağlıyor, 'ateş et' diye... Dedim ki; 'edemiyorum.' Kızarak geldi yanıma, 'bunu yapamam başkası yapsın' dedim."

BELGESELÇİ TARIK AKAN

PEK bilinmez, awma Tarık Akan bir belgeselcidir de...

İşte Tarık Akan'ın yönetmenliğini yaptığı belgeseller:

> Atatürk'ün Alev Çiçekleri: Cumhuriyetin kuruluş yıllarında kadınlara ilişkin reformları ve cumhuriyetin ilk kuşak kadınlarını ele alıyor.

> Anadolu'da Romalıların Ayak İzleri: Romalıların Anadolu'da kurduğu ihtisamlı uygarlığı anlatıyor.

> Afrodisias: Görkemli mermer heykelleriyle, en ilginç kentlerden biri olan Afrodisias'ın öyküsü.

> Bir Meçhul Öğretmen: Arifiye Köy Enstitüsü'nden mezun olan Ayşe ve Mehmet Bayındır öğretmenlerin şahsında, tüm Köy Enstitüsü öğretmenlerinin hayatı.

> Nazım Hikmet'in Peşi Sıra: Ülkemizi yetiştirdiği en önemli heykeltıraşlardan Mehmet Aksoy'un öyküsü.

MESUT KARA

Bir erken veda: Tarık Akan

66 yıllık kısacık bir ömre sığdırılan tam 111 film, 5 dizi ve milyonların sevgisi. Tarık Akan'ın milyonların sevgili, arkadaşı, yoldaşı olduğunu son yolculuğunda da dost düşman gördü.

Salon komedilerinden, melodramlardan Hababam Sınıfı'na, oradan maden işçilerinin, halkın, emekçilerin 'sınıf' arkadaşlığına uzanan onurlu, erdemli bir yolculuk...

Tarık Akan önemli bir sinema emekçisi, değerli bir aydıdı. Hayata ve yaptıkları işlere کنار süsü olmayan insanlardandı Tarık Akan. Beyoğlu'nda arkadaşlarıyla yürürken, Çiçek Bar'a girip çıkarken sıkça gördüğüm, son yıllarda birçok eylemde ya da aydın cenazesinde rastladığım, tanışma ve konuşma olanağı bulamadığım fakat oynadığı her filmi izlediğim Tarık Akan'ın erken vedasıyla sarsıldık. "Her ölüm erken ölümdür" demişti Cemal Süreya, böylesine vaktisizine alışmak, kabullenmek zordu. Biliyorduk Tarık Akan da bütün sanatçılar, aydınlar gibi ölümsüzdü ve bunu ilk filmlerinden itibaren başarmış, adını sinema tarihine yazdırmış, erken yaşlarında ölümsüzleşmişti. Yine de aramızdan bu erken ayrılış çok sarsıcı ve üzücüydü.

Tarık Akan her döneminde işiyle beyaz perdeyi aydınlatmayı başarmış oyuncularındandı. Güzel yüzlü, yakışıklı ve "Kartpostal çocuğu" olarak anıldığı ilk filmlerinde de büyük bir değişim yaşayarak yer aldığı toplumsal/politik filmlerdeki halıyla de o perdeyi doldurmasını bildi ve hep çok sevildi.

Sinemamızın en önemli oyuncularından Tarık Akan, salon filmlerinin, romantik komedilerin Ferit'i'ken de, Sürü'nün Şivan'ı, Maden'in Nurettin'i, Demiryol'un Bülent'i Yol'un Seyit Ali'si'ken de hep sahiciydi, hep bizden, içimizden biriydi. Farklı suretlerde beyazperdeye yansıyan bir aktör değil de komşumuz, ağabeyimizdi. Genç kızların sevgili, emekçilerin yoldaşı, sınıf arkadaşıydı. Bu yüzden de hep çok sevildi, hayatımızın da sinemamızın da en önemli isimlerinden oldu.

Tarık Akan'ın Tarık Tahsin Eregül olarak hikâyesi 13 Aralık 1949 yılında İstanbul'da başladı. Ailenin üçüncü çocuğudur. Subay olan babasının görev yerlerinde geçer çocukluğu. Babasının emekliliğinden sonra aile Bakırköy'e yerleşir. Ortaokul ve liseyi burada tamamlayan Tarık Akan, lise sonrası bir süre Yıldız Teknik Üniversitesi'nde makine mühendisliği okur. Sonra Gazetecilik Yüksek Okulu'na girer ve bu okuldan mezun olur. Bakırköylü olmak sinemada da İstanbul'da da ayrıcalıklıdır o yıllarda. Plajların olduğu yıllardır, sokaklarda iportacılık da yapan Tarık Akan bir yandan da Bakırköy'deki plajlarda cankurtaranlık yapar.

Yazlık ve kıskık sinemaların olduğu yıllardır. Yeşilçam filmleri işse rekorları kırıyordu. 50'li 60'lı yıllardan itibaren her geçen gün büyüyene ve çok fazla film üretilen sinemaya yeni yüzler, yeni yıldızlar kazandırmak için "artist yarışmaları" yapılıyordu. Aryan Işık, Belgin Doruk gibi büyük yıldızlarda böylesine yarışmalar sonrası tanışır sinemayla.

Tarık Tahsin Eregül de Ses dergisinin düzenlediği artist yarışmasına katılarak birinci olur, sinemaya adım atar ve Yeşilçam'ın Tarık Akan'ı olur. Tarık Akan, ilk rolünü 1971 yılında Orhan Aksoy'un yönettiği Filiz Akin ve Ekrem Bora'nın başrollerde oynadığı Emine adlı film-

de Metin karakterini canlandırarak Yeşilçam'ı adınımlar. Aynı yıl gösterime giren ikinci filmi, Beyoğlu Güzel'i'nde Hülya Koçyiğit ile başrolde oynamıştır. Sonraki yıllarda Ertem Eğilmez filmlerinde kendisiyle özdeşleşen "Ferit" adlı karakteri ile oynadığı ilk filmidir. Filmler arka arkaya gelirken salon filmlerinin, romantik komedilerinin yakışıklı jönü, aranan yıldızı olmuştur Tarık Akan. Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, Emel Sayın, Fatma Belgen, Necia Nazır, Hale Soygazı, Perihan Savaş gibi isimlerle, yıldızlarla başrol oynar.

1973 yılıdır. Tarık Akan, Halit Akçatepe ve çocuk oyuncu Kahraman Kırıl'ın sinema kariyerlerinde en ayrıcalıklı yeri olan, sinema tarihimizin unutulmaz filmlerinden, en iyi

oyunculuk çizgisi değişmiştir hem oynadığı filmlerin içeriği. Bu değişim politik tavrına, dünya görüşüne de yansır. Yine 1978 yılında Yavuz Özkan'ın yönettiği başrollerini Cüneyt Arkın, Hale Soygazı ve Meral Orhonsay'la paylaştığı Maden'de oynar. Aynı yıl Yılmaz Güney sineması için de bir destan, oyunculuklarla, görselliğiyle önemli bir başyapıt olan Sürü'de oynar. Veysikan aşiretinin 520 koyunuyla köylerinden büyük kente, Ankara'ya yolculuğunun öyküsü destansı bir dille anlatılır. Senaryosunu Yılmaz Güney'in hapisanede yazdığı filmin yönetmeni Zeki Ökten'dir. Demiryol (Yavuz Özkan), Yol (Şerif Gören) filmleri de Tarık Akan'ın yeni döneminin en önemli filmleri arasında yerini alır.

melodramlarından olan bir Ertem Eğilmez filmi Canım Kardeşim'de Murat karakteriyle çıkar seyrincinin karşısına Tarık Akan. Birçok ödüllü alan film ve oyuncuları sinemaseverlerin belleğine kazınır. "Duygu yüklü" olan film o gün bugündür her izleyeni derinden etkiler. Filmin diğer oyuncularları arasında Adile Naşit, Metin Akpınar, Kemal Sunal, İhsan Yüce gibi oyuncular da vardır.

Oh Olsun, Mavi Boncuk, Ah Nerede, Bizim Aile, Öyle Olsun gibi Ferit'li, Tarık'lı filmler sürerken, 1975 yılında yine bir Ertem Eğilmez filmi olan Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı'da Damat Ferit suretinde çıkar izleyicinin karşısına. 70'li yıllar da fırtınalı yıllardır. Yaşanan toplumsal koşullardan, yükselen halk muhalefetinden herkes etkilenir. Sinemada da Yılmaz Güney rüzgârları esiyordu. 70'lerin ikinci yarısı sinemada politik filmlerin yayıldığı yıllardır. Şerif Gören, Zeki Ökten, Yavuz Özkan, Erden Kırıl gibi genç yönetmenler, önemli politik filmler yapmaya başlamıştır.

Tarık Akan 1977 yılında, sallarla yola çıkan sekiz İstanbullu gencin doğa ile mücadelesinin öyküsünün anlatıldığı ve Şerif Gören'in yönettiği Nehir'den bir yıl sonra Erden Kırıl'ın yönettiği ödüllü film Kanal'da oynar.

Tarık Akan'da da değişim başlamıştır. Artık daha politik, toplumsal içerikli filmlerde oynayan bir oyuncu vardır karşımızda. Hem

İzleyici karşısına çıktığı son filmi Deli Deli Olma'ya kadar Berdel, Ses, İkili Oyunlar, Bir Küçük Bulut, Karartma Geceleri, Yolcu, Çözümler, Mektup, Eylül Fırtınası, Abdülhamit Düşerken, Vizontele Tuba gibi birçok önemli filmde yer alır.

TARIK AKAN, SALON FİLMLERİNİN, ROMANTİK KOMEDİLERİN FERİT'İ, SÜRÜ'NÜN ŞIVAN'I, MADEN'İN NURETTİN'İ, DEMİRYOL'UN BÜLENT'İ YOL'UN SEYİT ALİ'SİYDİ

Tarık Akan Hülya Koçyiğit ile başrolde oynadığı ikinci filmi, Beyoğlu Güzel'i'nde "Ferit" adlı karakter ile çıkar seyrirci karşısına ve bu isim sonraki yıllarda oynayacağı diğer Ertem Eğilmez filmlerinde kendisiyle özdeşleşir.

Sonrasında Sev Kardeşim, Tatlı Dillim, Oh Olsun, Boşver Arkadaş, Ah Nerede, Bizim Aile, Delisin, Gece Kuşu Zehra, Hababam Sınıfı, Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı, Öyle Olsun adlı filmlerde Ferit olarak çıkar seyrirci karşısına.

70'li yılların ikinci yarısında başlayan değişimle birlikte filmlerin içeriğiyle birlikte görüldüğü de oynadığı karakterler de değişir.

1977 yapımı Şerif Gören filmi Nehir'de Sinan'dır ve sonrasında birçok filmde göreceğimiz gibi biyıklıdır. Erden Kırıl'ın 1978

yapımı sömürülen topraksız köylülerin ağa düzenine karşı verdikleri mücadelenin anlatıldığı filmi Kanal'da kasabaya yeni atanan genç kaymakamdır.

1978'de Yavuz Özkan'ın yönettiği Maden filminde maden işçisi Nurettin'dir. Her an ölüm tehlikesiyle karşılaşan maden işçilerinin çalıştıkları ocaklarda gereken önlemler alınmaz. Ve uyarı amacıyla imza toplanır da dayanışma sağlanamaz. Davasında yalnız kalan İlyas direnmesini sürdürürce sendika ağaları tarafından kurşunlatılır. Bir süre sonra da İlyas'ın göçük altında kalıp ölmesi sonucu ilk kez işçiler bir araya gelir. Ve film "İşçiler birleşin" sloganıyla biter.

Bir Yılmaz Güney ve Zeki Ökten filmi olan Sürü'de Şivan, Adak'da Mümin, Demiryol'da Bülent, Deli Kan'da Sefer, Yol'da Seyit Ali, Derman'da Şehmuz, Pehlivan'da Bâlal, son filmi Deli Deli Olma'da Mışka'dır.

"93 Harbi" sonrasında Çar'ın Rusya'da yaşamasını istemediği Malakan kavminin bir kısmı Kars'a göçe zorlanır. Göç edenler arasında Mışka'nın (Tarık Akan) ailesi de vardır. Filmde Mışka 70'li yaşlardadır. Bir zamanlar köyün değirmenini işleten Mışka, modern makineler çıktıktan sonra, işini yapamamış ve maddi sıkıntıya sonra, işini yapamamış ve maddi sıkıntıya düşmüştür. Köyün huysuz ihtiyarı Popuç (Şerif Sezer), Mışka'dan nefret eder ve köyde yaşamasını istemez. Köylüler bir zarar görmedikleri hatta sevdikleri kendi halinde, barışçı, yardımsever Mışka ile Popuç arasında kalmışlardır. Popuç, oğlu Şemistan, gelini Figan ve üç torunuyla yaşar. Torunlarından en küçüğü Alma dik başlı, sevecen bir kızdır ve doğuştan iyi bir müzik kulağına sahiptir. Alma'nın öğretmeni Metin, Alma'daki yeteneği fark etmiştir ve kesinlikle değerlendirilmesi gerektiğini düşünür. Alma ve Mışka arasında sıcak bir dostluk vardır. Metin öğretmenin uğraşları sonucunda Alma konservatuar sınavlarına girer...

Mışka hastadır. Köyde Mışka'nın yakında öleceği konuşulur. En sonunda iki yaşlı geçmişlerini sorgularlar ve aralarındaki büyük sır ortaya dökülür.

EYLÜL FIRTINASI VE YAPRAK DÖKÜMÜ

Eylül'dü bir kez... Kanlı, acımasız Eylül'dü ve yaprak dökümü sürüyordu. Önce "Aile Şerefi"nin Selim'i, "Gülen Gözler"ın Temel'i oyuncu-yapımcı Mahmut Hekimoğlu'nun acı haberi geldi. Yeşilçam'ın güzel yüzlü jönerlerinden Hekimoğlu'na 2014 yılında prostat kanseri teşhisi konulmuştu. 8 Eylül 2016'da rahatsızlanan ve yoğun bakıma kaldırılan unutulmaz oyuncu, 10 Eylül'de tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti. 20'ye yakın filmin yapımcısı da olan Mahmut Hekimoğlu ardında oyuncu olarak yer aldığı onlarca film bırakıyordu.

Bu kez yönetmen, senarist, yapımcı ve oyuncu Çetin Öner'in ölüm haberini alıyorduk. 14 Eylül'de yitirdiğimiz Çetin Öner'in ölüm haberine alışamışken sinemamızın unutulmaz jönerlerinden, önemli oyuncularından Tarık Akan'ın ölüm haberi geldi. Eylül fırtınası gibi... Eylül ile acımasız yüzünü göstermişti. Yılmaz Güney gibi, Erkan Yücel gibi, onların arkadaşları ve meslektaşları Çetin Öner'i, Tarık Akan'ı da yine Eylül'de yitiriyorduk. ■

OTOBİYOGRAFI / NÂZİM HİKMET

AHMET ÜMİT

Agatha Christie'nin Sırrı

SAAT 12.00... Yer Pera Palas Otel... Oda numarası 411...

Loş ışıktaki iyice koyulaşan kahverengi gözleri Agatha Christie'ye takılmıştı; sanki hapsedildiği çerçeveden fırlayıp kalbine bıçağı saplayan oymuş gibi alıngan bir ifadeyle bakıyordu siyah beyaz fotoğrafa.

"Hemen ölmüş" diye mırıldandı mak-tülü incelemekte olan Zeynep: "Sanırım damarları kesilmiş."

İlgimi maktülün kolundaki pahalı saat çekmişti. Camı parçalanmış, akreple yelkovan tam 12.00'de durmuştu.

"Belli ki katiline direnmiş." Ali'yi bu fikri ileri süren: "Çıplak olması da manidar. Adam iş üzerindeymiş galiba?"

Zeynep'in yanaklarına tatlı bir pembe-lik yayıldı. Ali fark etti, gözlerinden muzur bir ışık geçti, belki bir şeyler daha söyleyecekti ki, dışarıdan gelen gürültüler engel oldu.

"Agatha Christie'ydil" diyordu kapının önünde bir kadın sesi: "Evet, onun hayal-etiydi."

Yardımcılarımı odada bırakıp dışarı çıktım. İncecik bir kız, telaş içinde anlat-mayı sürdürüyordu karşındaki kısa boylu adama:

"Valla diyorum Erol Bey. Agatha Chris-tie'ydi, neden inanmıyorsunuz?"

"Nimet kendine gel" diye sakinleştirm-eye çalışıyordu Erol. "Ne Agatha'sı, ne hayaleti, abuk sabuk konuşma..."

"Ama gördüm, aynı fotoğraftaki gibiydi, saçları, kıyafeti..."

"Emin misin Agatha Christie'nin hay-aleti olduğundan?" diye kestim Nimet'in sözünü. Karşısında polis amirini görünce duraksadı kızcağız. Erol Bey, durumu kurtarmaya çalıştı:

"Yok Başkomiserim, olur mu öyle şey! Karanlıkta müşterilerimizden birini hayal-ete benzetti herhalde."

"Lütfen" dedim. "Bırakın da o konuşsun. Evet, Nimet, anlat bakalım, nasıl gördün Agatha Christie'yi."

Sesimdeki güven veren tını işe yara-mıştı.

"Oradan çıktı Başkomiserim..." Titrey-en eliyle, 411 no'lu odayı gösteriyordu. "Sanki yürümüyör da halının üzerinde uçuyor gibiydi. Önce asansörün önünde durdu, sonra merdivenlere yöneldi, göz açıp kapayıncaya kadar da kayboldu."

"Nasil kayboldu?"

"Kayboldu işte."

Bakışlarım koridorun tavanını tarama-ya başladı. Ne düşündüğümü anlayan Erol, köşedeki yuvarlak cam cihazı gösterdi: "Güvenlik kamerası orada Başkomis-erim. Bence anlamsız ama isterseniz kayıtları da izleyebiliriz."

Kamera kayıtlarını izleyeceğimiz alt kattaki odaya giderken, anlatmayı sürdürdü Erol:

"Sürekli müşterilerimizdendi rahmetli Burçin Bey. Yeni zenginlerden. Emlak işi yapıyormuş. Evi İstanbul'da ama özel gün-lerde otelimizde kalırdı. Evet, Burçin Bey gibi pek çok Pera Palas aşığı var. Otelim-

izde kalmak, onlar için geceyi geçirmekten çok, tarihin havasını solumak anlamına gelir."

Kalmak nasip olmasa da aslında ben de çok severdim Pera Palas'ı. İstanbul'un simgelerinden biriydi bu otel. Son yüz küsur yılda birçok ilginç olaya sahne olmuştu. Bu cinayetle de atmosferine yepyeni bir gizem katılmış oluyordu.

Kamera kayıtlarıyla ilgili görevli yoktu ama becerikli Erol Bey hemen buldu kayıtları, az sonra da bilgisayar ekranından akmaya başladı görüntüler. Evet, işte Agatha Christie'nin odasının bulunduğu dördüncü kat... Evet, saat 12.00. Nimet 402 No'lu odaya bir tepsi içinde yiyecek götürüyordu. Derken, hepimizi şoka uğrat-acak görüntü girdi ekrana. Ünlü yazarın İstanbul'a geldiğinde kaldığı 411 No'lu odanın kapısı açıldı ve Agatha Christie usulca süzülde dışarı.

"Dur, durdur şunu!"

Anında uydu komutuma Erol. Donup kaldı ekranda Agatha. Dikkatle incelemeye

başladım. Romanlarının hayranı olmama rağmen elbette yakından görmemişim onu ama kaldığı odadaki resme çok benzi-yordu. Elbette onun epeyce genci...

"Tamam, devam edebilirsiniz Erol Bey."

Görüntü yeniden akmaya başladı. Hayır, elbette uçmuyordu Agatha Chris-tie ama hızlı hareket ediyordu. Önce asansörün önüne geldi, bekleyecek hali yok gibiydi, panik içinde merdivene yönel-di. Basamaklardan hızla aşağıya indi.

"Nimet haklıymış" diye mırıldandı Erol tuhaf bir sesle: "Gerçekten de Agatha Christie öldürmüş Burçin Bey'i..."

O anda açıldı kapı ve bizim Ali'nin yüzü göründü.

"Maktülün karısı Tomris Hanım geldi Başkomiserim, sizi bekliyor."

Kubbeli salonda büyük resmin önündeki koltuğa çökmüştü kadın. Aramızda birkaç metre kalmıştı ki, beni görünce kaşları çatıldı, öfkeyle ayağa fırladı: "Katil! Katil! Onu sen öldürdün."

Ne diyeceğimi bilemeden öylece kala-

kaldım. Allah'tan hemen arkamdan yük-selen bir itiraz, şaşkınlığıma son erdirdi: "Yalan söyleme, asıl katil sensin!"

Başımı çevirince iki adım geride, yakışıklı bir adam gördüm. En az kadın kadar öfkeliydi, işaret parmağını kaldırmış saydırıyordu: "Kıskaç kadın! Burçin'i sen öldürttün."

"İftiracı... Pis adam." Adamı Zeynep'e gösterdi: "İşte aradığınız katil bu Rüştü alçağıdır. Hemen tutuklayın onu."

"Hayır, onu tutuklayın" diye bağırde Rüştü.

"Yeter" diye sesimi yükselttim. "Her-kes sakin olsun bakalım."

"Ama efendim" diyecek oldu adam, omuzlarından tutup sarsaladı Ali.

"Aması maması yok, sus dedik."

Deli deliyle görünce değneğini saklar demişler ya, anında süt liman oldu ortalık. Rüştü'ye döndüm:

"Burçin'in ölüm haberini kimden aldınız?"

Öfkeyle kadına baktı adam:

"Kimden olacak, ondan... Suçu öze-rime yıkacak ya, bir saat önce arayıp 'Sonunda Burçin'i öldürdün. Ben de seni öldürecekim' diye tehdit etti."

Tomris karşı çıkacak oldu.

"Lütfen!" dedi Zeynep: "Lütfen Tomris Hanım, sizi de dinleyeceğiz."

"Burçin'in burada öldüğünü nereden biliyordunuz?" diye laf soktu Ali.

"Ortağım olur Burçin. Bu yılbaşını Pera Palas'ta geçireceğini söylemişti. Ne olduğunu söylemedi ama yıllardır hayal ettiği bir fantezisini gerçekleştirecekmış. Üç aydır eve gitmiyordu zaten. Ayrılmıştı bu kadından."

"Ayrılmadık, sadece evleri ayırdık..." diye itiraz etti Tomris ama sesi artık eskisi kadar güçlü çıkmıyordu.

"Neden?" diye sordum kadına dö-nerek. "Niçin evleri ayırdınız?"

Nefret dolu gözlerle Rüştü'ye baktı: "Onun yanında konuşmak istemi-yorum."

Başımla Rüştü'yü işaret ettim.

"Ali, sen bu arkadaşla Orient Bar'a geç, ortaklıkları nasıl gidiyormuş filan bir anlatsın bakalım. Biz de Tomris Hanım'la sohbet edelim biraz."

Kadının karşındaki koltuğa yerleştim, oksijen sarıısı saçları dağılmıştı, yaklaşan ihtiyarlığın şimdiden beliren çizgileri koyu ışıktaki iyice derinleşmişti.

"Evet Tomris Hanım, sizi dinliyoruz..." Alt dudağını çiğnemeyi bıraktı.

"Doğru, kocamla sorunlarımız vardı. Kavgalıydık..."

Gözleri doldu, nerdeyse ağlayacaktı. "Niçin kavgalıydınız?"

Bakışlarını kaçırdı.

"Mahrem meseleler..."

"Cinayet soruşturmasında mahrem olmaz" dedi Zeynep ikna edici bir sesle.

"Her şeyi bilmek zorundayız."

Derinden bir iç geçirdi Tomris.

"Burçin ilginç bir insandı. Hep heye-can, hep macera arardı. Agatha Chris-tie'ye duyduğu hayranlık da bu yüzdendi.

Onun kitaplarını okurken, kendini hem katil, hem kurban, hem de dedektif gibi hissettiğini söylerdi. Ben de sesimi çıkar-mazdım elbette. Romanlarda, filmlerde macerayı yaşamanın ne zararı var? Ama by pass ameliyatından sonra çok değişti. Bambaşka biri oldu."

Merakla sordum: "Dedektifik filan mı yapmaya başladınız?"

Yeşil gözleri utança gölgelendi.

"Keşke öyle olsa, başka kadınların peşinden koşmaya başladı. Elli yaşını geçince erkeklerle bi'seyler oluyor. Ama onu Rüştü ayarttı. Genç kız etine düşkün bir canavardır o herif. Aynı zamanda akıllı bir adam. Bizimkinin fikrini de öyle çeldi zaten. Moskova'da gece uçurları, Uzakdoğu'ya seks turları... Neyse işte, allem etti kalem etti ortak girdi şirkete. Evimizin ne tadı ne tuzu kalmıştı. Onurlu bir insan nasıl katlanabilir ki böyle bir rezilliğe. Gerçi sonra anladı Burçin bu Rüştü'nün ne mal olduğunu ama iş işten geçmişti. Zaten Burçin ayrılalım deyince de ölüme tehdit etmiş."

"Kimden duyduzun bunu?" diye atıldı Zeynep. "Üç aydır ayırmışsınız kocanı-za..."

"Bizzat Burçin söyledi, ayrılmıştık ama konuşuyorduk. Kendisinin bu hale gel-mesinden Rüştü'yü sorumlu tutuyordu.

Açıkça itiraf etmedi, fakat eve dönmek istediğini hissettim. Belki de bu yüzden öldürdü onu Rüştü. Çünkü başından beri benim bu ortaklığa razı olmadığımı bili-yordu. Burçin bana döneceği için öldürdü onu..."

Kadın daha fazla tutamadı kendini, gözyaşlarını koyverdi. Sakinleşmesi için onu Zeynep'le bırakıp Rüştü'yle konuşan Ali'nin yanına geçtim.

"Yok Ali Komiserim, ben niye öldürey-im Burçin Abi'yi."

Orient Bar'ın kapısından adımımı atar atmaz ilk bu sözler çarptı kulağıma. Hiç şaşırmadım, yardımcım, "Niye öldürdün lan adamı?" diye bodoslama dalmış olmalıydı.

"Bana hiçbir kötülüğü yoktu ki."

"Seni ortaklıktan çıkarmak istiyormuş"

diyerek çıktım masalarına. "Az önce Tomris Hanım anlattı."

"Yalan söylüyor Başkomiserim, Burçin Abi, öz kardeşi gibi severdi beni. İnanmıyorsanız şirkettekilerle konuşun. Asıl nefret ettiği kişi Tomris'ti. Ayrılmak istiyordu kadından."

"Başka kadınlara zaman ayırmak için mi?"

Erkeklerle özgülü o yılışık gülümseme belirdi dudaklarında:

"Evet Başkomiserim, Burçin Abi'nin gönlü gençti. 'Yiyelim içelim dünyadan zevk alalım' diyordu. Saklamıyordu da Tomris'e dünyanın parasını teklif etti, boşanalım diye. Ama kadın yanaşmadı. Kıskançlıktan deliye dönmüştü. Bir keresinde Antalya'da bastı Burçin Abi'yi, olay basına yansıdı. Rezalet! Fakat kadının umrunda değil... Sonunda, kiralık bir katil tutup öldürttü adamı işte..."

Her iki zanlıyla da sabaha kadar konuştuk ama karşılıklı ithamlar dışında bir sonuca ulaşamadık.

"Bence Rüştü yapmıştır bu işi" dedi Ali, Pera Palas'tan ayrılırken: "O herifi gözüm hiç tutmadı."

Arkadaşını onayladı Zeynep:

"Evet, Tomris, tutkulu bir kadın.

Kıskançlık nedeniyle adamın canına kast-ecek olsa bunu bizzat kendi yapardı. O bıçağı bizzat kendi elleriyle sapladı kocasının kalbine. Bence de bu işi Rüştü yapmıştır..."

Fena halde yanılıyorlardı, bizi katile götürecek yol Agatha Christie'den geçi-yordu. Onları merkeze bıraktıktan sonra eski Yeşilçam'ın ünlü yönetmeni, şimdi televizyon dizilerinin becerikli yapımcısı Arif'i aradım. Bu günlerde kullandıkları en iyi özel makyajcıyı sordum. Silikon Hayri diye birinin telefonunu verdi, eklemeyi de unuttu: "Türkiye'de bulabileceğinin en iyisi bu Başkomiserim."

Silikon Hayri'nin stüdyosu Bebek'te eski biryalıydı. Ünlü polisiye yazarının fotoğrafları görür görmez, şaşkınlıkla mırıldandı:

"Bu yıl Agatha Christie'nin doğumunun yüzüncü yılı filan mı?"

"Hayrola, niye sordunuz?" dedim.

"Bir hafta önce de bir kızcağız geldi, elinde Agatha Christie'nin resmiyle. 'Bu kadının gençliğine benzemek istiyorum' dedi. Ama sadece makyaj değil, kadının yaşadığı dönemin giysilerini de bulmamızı istedi. Bulduk, dün de makyaja geldi. Kızı, Agatha'ya benzettik. Başarılı da oldu. Fotoğrafları bile çekmiştim."

Dağın masasının üzerini karıştırdı,

ıvır zıvırı eşeledi, sonunda buldu:

"İşte burada..."

Evet, Pera Palas'ın güvenlik kamer-asında gördüğümüz Agatha Christie'nin gençliği gülümsüyordu fotoğraftan bize. Ben de Hayri'ye gülümseyerek sordum: "Şu Agatha Christie'ye çevirdiğin kızın telefonu var mı sende?"

"Olmaz mı" diyerek, yine daldı masanın üzerindeki ıvır zıvırın arasına. "İşte burada." Elindeki pembe kartviziti uzattı. "Kızın adı Tülin... Tülin Hoşbakan." Kartı burnuma tuttu: "Çok da hoş kokuy-or. Chanel No 5. Marilyn Monroe'nun parfümü..." Hinzırca göz kırptı: "Anlay-cağınız pahalı zevkler sunan zarif bir esnaf kızmız."

Pahalı zevkler sunan zarif kızmızı biraz araştırınca, fuhuştan iki kez gözaltı-na alındığını öğrendik. Ataşehir'deki dairesinde eşyalarını toplarken bulduk Tülin'i. Boylu poslu, hoş bir kızdı. Sağ gözündeki taze morluk bile gölgelileyemi-yordu güzelliğini. Bizi karşısında görünce hiç şaşırmadı. Direnmeden olanı biteni anlatmaya başladı.

"Eski müşterimdi Burçin Bey. Aslında iyi bir insandı. Çılğın biri, hep yeni şeyler denemek isterdi. İki hafta önce buluştüğümüzda, 'Bu yılbaşı manyak bir olay yapacağız' dedi. Ben de yoksa Paris'e mi gideceğiz? diye sevindim. 'Ne Paris'i kızmı?' diye tersledi. 'Oranın modası çoktan geçti. Biraz hayal dünyanı kullan. Seni dünyanın en tanınan yazarı haline getireceğim.' Ben de saf saf sordum. 'Kimmis o yazar?' Küçümsey-erek baktı yüzüme. 'Kim olacak' dedi. 'Agatha Christie.' Sonra bir kakhaha attı. 'En büyük fantezim Agatha'yla yatmaktı. Bu yılbaşı fantezimi gerçekleştireceğim. Saat tam on ikide polisiye romanların kraliçesiyle sevişeceğim. Yani tatlım, sen Agatha olacaksın.' Müşteri her zaman haklıdır; dediğini yaptım. Silikon Hayri'ye gittim, tıpkı Agatha Christie'ye benze-dim.

Burçin Pera Palas'ta 411 No'lu odada beni bekliyordu. Sanki Agatha Chris-tie'ymişim gibi karşıladı beni. Komikti ama renk vermemeye çalıştım. Yedik iç-tik, o dönemin müziklerini dinledik, tuhaf danslar ettik. Saat 23.45 gibi sevişmeye başladık, amacını gerçekleştirmek için tam saat 24.00'ü hedeflemişti. Fakat Burçin gergindi, bir türlü sertleşemiyor-du. Sakinleşmesini söyledim. Yeniden denedik, yine başaramadı. 'Agatha Christie yüzünden' diyecek oldum, 'Sen sus' diye azarladı. 'Aklının ermediği işlere karışma.' Sustum, ne isterse yapmaya başladım. Bütün maharetimi kullandım fakat nafile, erkekliliği bir türlü uyan-mıyordu. Şefkat göstermek istedim. 'Takma kafanı, başka bir zaman deneriz' diye saçlarını okşayacak oldum. Elimi itti. 'Senin yüzünden' diye çıkıştı. 'Senin yüzünden orospu, iyi oynamadın Agatha rolünü.' O öyle deyince ben de kendimi kaybettim. 'Sen kaldıramıyor-san, neden ben suçlu oluyormuşum' diye bağırdım. Birden üzerime saldırdı, suratıma sert bir tokat indirdi, daha da vuracaktı ki, komodinin üzerinde duran meyve bıçağını kaptığım gibi sapladım göğsüne. Evet, öylece yığıldı yatağın üzerine. Galiba o anda öldü. Ama tuhaftır ölmeden önce, suçlayan bakışlarını bana değil, o ünlü yazara çevirmişti." ■

ZÜLFÜ LİVANELİ

İnsan; denizin olmadığı yerde, umut adına marti olmalı...

(Nâzım Hikmet)

► **BİZİM** topraklar yaratıcılık bakımından hiç de azımsanmayacak bir zenginliğe sahip. Homeros bile bu coğrafyada yazmış büyük eserlerini ve Truva gibi dünya edebiyat tarihinin en görkemli destanlarını anlatmış. Selçuklu ve Osmanlı dönemleri de bu bölgedeki bin yıllık tarihimizi müthiş edebiyat yapıtlarıyla taçlandırmış. Anadolu'nun taşından toprağından, bulutundan yağmurundan, ovasından dağından şiiir fışkırmış. Halkımızın sözlü edebiyat geleneği, yüzyıllar boyunca hiç kirlenmeden akan bir nehir gibi Yunuslan, Pir Sultanlan, Karacaoğlanlan, Dadaloğlulan taşımış bize. Bunlara Nâzımlar, Yaşar Kemal, Ahmed Arifler eklenmiş.

Evet, yaratıcı sanatçı bakımından eksikğimiz yok ama ne yazık ki aynı sözü, kültüre sanata saygı gösteren yöneticiler açısından söyleyemiyoruz. Tarih boyunca bu ülkeyi yönetenlerin sanatçılara gösterdiği hayratlık; özellikle edebiyat tarihimizi Pir Sultan Abdal, Nef'i gibi şair isimlarna, yazarların hapsedilmesine, Sivas gibi faciaların yaşanmasına yol açtı.

Bütün bunları düşününce, Sarıyer Belediyesi'nin edebiyatımıza yaptığı katkılar daha bir değer kazanıyor. Değerli dostum Şükrü Genç ve arkadaşlarımız, Sarıyer'i bir edebiyat ve sanat kenti yapma çabalan, halkı sanatçıyla buluşturma yolundaki kararlılıkları her türlü övgünün üzerinde.

Beyaz Marti Edebiyat Ödülü'nün Yaşar Kemal ve Vedat Türkalı'ye verilmesi, Yaşar Kemal adına bir kültür merkezi yapılması ve her yıl düzenlenen şenlikler, banş çiğliklan, ülkemiz adına büyük bir kazançtır. ■

“Ölü Ozanlar” a Şiirler- 3

YENİLMİŞLER İÇİN YEDİNCİ PARÇA

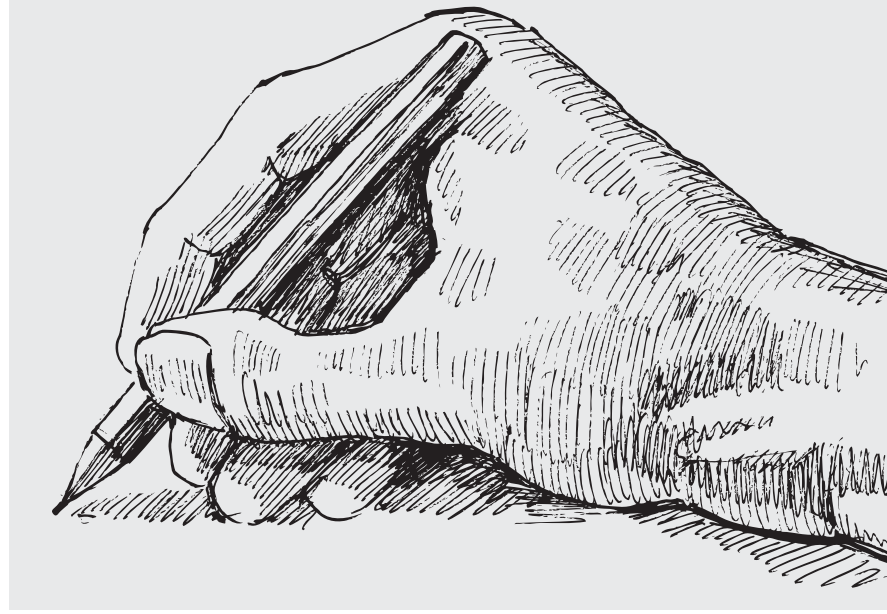
‘Sevgili Nilgün!’
kendine kapandıkça her siyah amfora
içinden ben çıkarım anaforumla
birim ve birlik nasıl uzak benden
bir bedenden bir bedene uzanan bütün yollar çıkmaz
haz bir bedenden bir bedene niçin akmaz
işte gene kuşkulandıyım, haklıyım
çünkü ben tanıyım, çünkü ben tanıyım
zihnimin dokunaklı yerlerindeyim, bir siyam gülü
ölü aşkların kahkahası parmaklarımda
tütsü, ipek ve kedi tüyü
bütün kumarlarınızda oynadığım kendimle baş başa
bir karar daha veriyorum, birkaç damla siyanür
gür bir akşama asıyorum kendimi, geçerken görün
gökyüzüne en yakın yıldız bile değil, yanınızdayım
çünkü ben tanıyım... çünkü ben tanıyım
oysa gene kuşkulandıyım bütün tanımların aralığında
değiştiriyorum hep yarı bir divandan bir yatağa
size sizi söylüyorum, size bizi
izi silinmiş her seste bir uyum tonu
tozlanmış yüzüm unuttuğunuz her hatıra
içerdeyim; kapanan bütün kapıların dışında
ay büyüyor işte, ay! burada kalayım
çünkü ben buradayım, çünkü ben buradayım

Hece Taşları, Haz. Mehmet H. Doğan, İyi Şeyler Yayıncılık, 1997

ŞİİR YAZMA TEKNİKLERİ

OKTAY TAFTALI

Şiire Çalışırken...

DIYEBİLİRİZ Kİ, bizim ülkemizde şiir yazmak için her türlü koşul mevcuttur. Yokluklar, yoksulluklar, kavga ve döğüş, talan ve hortumlama, gelir uçurumları arasındaki farkın vatandaşta doğurduğu ruhsal ve manevi eziklik, acı ve ıstırap, kıyıda köşede hâlâ karşılıksız aşklar vb. Tüm bunlar öyle bir ortam oluşturlar ki, bu durumda şair olmak elde değildir. İşte o nedenledir ki, memleketimin sokaklarında yürüyen iki kişiden en az birisi (!) şiir yazmakta, yazmış veya yazacaktır. Şiir yazmak için aslında, öncelikle cesarete gerek vardır. Lakim aşık olduğum’ için şöyle “opera söyleyeyim hâttâ, besteleyeyim” veya kafam bozulduğu için oturup bir heykel yapayım” diyene pek rastlamayız. Ama şiir yazmak için millet olarak her daim kendimizde Allah vergisi bir deli cesareti buluruz. Oturur yazarız.

Yazarız yazmasına da bilerek mi yazarız, yoksa bilmeyerek mi? İşte orası bilinmez. Yazdığımız metin şiir oldu mu olmadı mı o

hiç bilinmez.

Hayır, desek ki heykel yapaım gider akademide öğreniriz, desek ki opera söyleyelim gider konservatuarında dersini alırız. Ama tutturduysak ille de şiir yazalım diye, bunun da öğrenilecek bir şeyleri olsa gerektir değil mi?

İyi de, diyelim ki yetenek Allah vergisi, ama bu işin tekniğini nerede, hangi okulda, hangi akademide öğreneceğiz? Yok ki öyle bir şey.

O zaman biz de karıncı kaderince bu sayfalarda, ufak ufak şiir sanatının tekniğine, taktikğine, alan savunmasına, tandemine girer, olayın aritmetikğini çözmeye çalışırız. İstedüğümüz kadar çalış atma, adam geçme yeteneğimiz olsun. Köşe vuruşunu, altı pası, ofsayıtı bilmezsek bu oyunu oynayamayız. Öyleyse öncelikle şiirin golü faulü nelerdir, nasıldır, şiir yazarken hangi tanımlar ve kurallar işin içine girer, hangi alet ve edevata gereksinim vardır, buradan başlayarak yol almaya çalışalım.

Şiirin Unsurları

Bizim bildiğimiz, şiir yukarıdaki tandemle sahaya yayılıyor.

Gelecek sayımızda, bu sahada yer alan unsurların her birinin görev ve işlevini, anlam ve önemini “sorgulamak, irdelemek”le

işe başlayacağız. Böylece bundan sonraki çalışmalarımızda kendisiyle iş göreceğimiz bir takıma (takım ve malzeme çantasına) da sahip olacağız. ■

HALİL GENÇ

Lütfen Farkında Ol Hayat...

KİREÇBURNU'NDA, deniz kenarındayım. Kahvaltı yapıyorum. Sabahın ıslıltı harmanı gibi deniz. Kentin karmaşasını unutmuş, denizle birbirimize bakıyoruz. O bana, ben ona. Gülümseyerek yanıtlıyorum bakışlarını. Gözlerim dalgaların kıpırtılarıyla kamaşıyor. Ilık esintinin getirdiği kokuları içime çekiyorum. Özlemişim denizi. Her zaman özlerim zaten.

Yan tarafımızdaki balıkçı teknesine martılar konup kalkıyor. Adı da güzel teknenin, Marti! İlk harfini martıya benzetmiş yazar. Bu kadar rahat olduklarına bakılırsa, teknede kimse yok anlaşılan.

Parlak koyu renkleriyle karabataklar yemek telaşındalar. Irılı ufaklı, sırasız, kavgasız, suya dalıp kayboluyorlar. Dalaanın kaç metre derine inebileceğini, kaç dakika su altında kalabileceğini ve nereden, ne zaman çıkacağını anlamaya çalışıyorum.

Bir motor yanaşıyor iskeleye, iniyor yolcular, dalgın dalgın uzaklaşıyorlar. Motorcu oldukça genç, inmelerine yardım ediyor yolcuların. Sessizce iskeleden ayrılıyor motor.

Masamın çevresinde kediler. Karşılıklı bakışıyoruz. Biri, güvercinleri izliyor sinsice. Bir parça peynir versem, hepsi toplanır başıma. Versem olmaz, vermesem olmaz! En iyisi görmezden gelip oturmak.

Az ilerideki bankta oturan yağlı bir adam ayağa kalkıyor ve sarsak adımlarla bizden yana yürümeye başlıyor. Elinde büyükçe bir poşet var gibi. O da ne? Poşet değil hayır, bir çocuk bu! Minicik el, kocaman cüsseyi sürüklüyor. Bir kedilere, bir güvercinlere koşuyor çocuk. Düşüyor, kalkıyor, sarsak adımlarıyla dedeyi de koşmaya zorluyor. Telaşlanıyor dede, zorlanıyor çocuğa yetişmekte. Hayatı kucaklayan küçücük, ama aslında kocaman adımları mutlulukla izliyorum.

Bir simitçi yanaşıyor. Hani arabası şu üç tekerlekli, camekânlı olanlardan. Dikkati dağıldı çocuğun, ağız dolusu gülüşüyle kağıthelva istiyor dedesinden. Badi parmakların yakarışlarıyla kırmızı gülücüklerin arasında gidip geliyor dede.

Balıkçı teknelinin üstündeki martılar hep birden, gürültüyle havalanıyor. ıslıltı kanatların rüzgârı, boynuma dolanıyor. Çığlıkları şarkılar çağırıştırıyor. Ürküyor kedi. Ürküyor güvercinler. Onlar da havalanıyor. Kucağına alıyor gökyüzü martıları, kayboluyorlar gözden.

Bu kez de gökyüzünün uçarı maviliği büyülüyor beni.

Hey! Günün sürprizi bu olmalı, bir gelin arabası! Arabayı kullanan şık adam, damat olmalı. Sesler birbirine karışıyor. Garsonlar koşuşturuyorlar ellerindeki işleri bırakıp. Şaşıyor çocuk. Dedenin sevecenliğine sokuluyor yeniden. Kafedekiler, sevecenlikle o tarafa bakıyor. Alkışlıyorlar gelinle damadı. Alkışlıyor çocuk da. Bir kedi aç gözlerle bakıyor kızın elindeki simide.

Desen: Halil Genç

Karabataklardan biri çıkıyor, ağzında bir balık. Balık için bitiyor hayat, farkında bile olmuyor deniz. Yenileri dalıveriyor, sırasız.

Düşünüyorum, kim ömrüne geri dönebilmiş ki? Kim bıraktığı yerden başlayabilmiş? Sabahın mahmurluğunu ardı sıra sürükleyerek yollara düşüyor insanlar. Üniversitelerdeki, yollardaki, fabrikalardaki, alışveriş merkezlerindeki, arabalardaki, gösteri yürüyüşlerindeki, pazar yerlerindeki, bankalardaki sonu gelmez yolculuklarıyla kalabalıklar...

Bilmek için görmek gerekmiyor.

Bir yerde, bir hasta yatağının başında feryatlar yükseliyor şimdi. Başka bir yerde kundağa düşüyor bir bebek. Acılar, mutluluklar yer değiştiriyor. Her şeyin alışmak üzerine kurulu olduğu bir ülke, yaşadığımız. Alışmış bizi kuşatan dünyaya. Alistırılmışız. Yüzler unutuluyor üç beş vakte kalmadan, isimler de, ama silinmiyor izler.

Hiçbirinin farkında bile olmuyor hayat. Acemi bir arı, geze dolana ekmeğin üzerine konuyor gelip. Mevsimin ilk arısı olmalı bu ve ben Kireçburnu'nda bir arıyla

paylaşıyorum kahvaltımı.

Yaşamın bir sonu olduğuna inanmasam kaç yazar? Öldüğü söylenen yüzlerin ölmediğini söylesem...

Bulutlar akıyor.

Kıpırtılı deniz, uyuyamayan yorgun aşık gibi dönüp duruyor. Ayrılıklar, hasretler birbirine karışıyor.

Trenler kalkıyor, uçaklar havalanıyor. Büyük bir iştahla ısırlık aldıkları kağıthelveyi kedilere uzatıyor çocuk.

Kıpırtılı kalbim, sıcak. Bir aşka düşmüşüm, lütfen farkında ol hayat. ■

HAYRETTİN DERELİ

SAİD HALİM PAŞA YALISI

İSTANBUL da birinci derecede tarihi eser olarak 90 dan fazla yalı bulunmaktadır. Bu yalılar 40 t anesi Sarıyer ilçesinde bulunmaktadır. Bu yazı dizimizde tarihe mal olmuş bu yalıların öykülerini kaleme almaya çalışacağız. Yeniköy deki Said Halim Paşa yalısı ile başlayalım istedim.

Sadrazam Said Halim Paşa 'ya İtalya ve Almanya tarafından hediye edilen ve rıhtımına yerleştirilen aslan heykellerinden dolayı yalı, Aslanlı Yalı olarak da anılır. Bu yalının yerinde eskiden Düzyan Ailesinin görkemli yalısı bulunuyordu. Düzyan Ailesi, kuşaklar boyunca Darphane'nin yönetimini üstlenmişti, dolayısıyla imparatorluğun en zengin ailelerinden bir tanesiydi. Bununla birlikte servetleri ve gösterişli yaşamları nedeniyle İstanbul'un en kıskanılan ve göze batan ailelerinden bir tanesiydi. 1819 yılında Düzyan Ailesi'nin önde gelen isimleri Darphane'de yolsuzluk yaptıkları gerekçeyle tutuklandılar. Ailenin dört mensubu Yeniköy'deki bu yalının pencerelerine asıldı ve cesetler günlerce o şekilde teşhir edildi.

Yalı bu kötü şöhretinden dolayı uzun yıllar alıcı bulamayarak metruk kaldı. Daha sonra yalısı 1863 yılında Vlastro Aristaki satın alarak yıktırdı ve yerine yeni bir yalı yaptırdı. Fakat talihsizlikler yeni yalıyla birlikte de bitmedi. Aristaki de burada güzel günler yaşayamayınca yalısı 1876 da Mısırlı Prens Abdülhalim Paşa'ya sattı. Abdülhalim Paşa 1878 yılında ikinci yalısı da yıktırdı ve yerine Mimar Adamanti'ye bugünkü yalısı yaptırdı. Fakat Abdülhalim Paşa da burada fazla uzun zaman geçiremedi. Vefatının ardından yalı paşanın dokuz çocuğuna kaldı. 1894 yılında paşanın oğullarından Prens Said Halim Paşa, kardeşlerinin hisselerini satın alarak yalıya tek başına sahip oldu. Fakat Said Halim Paşa da burada uzun zaman kalamadı. Evinde silah ve zararlı yayınlar sakladığı Sultan Abdülhamid 'e jurnallenince İstanbul'u terk edip önce Avrupa'ya sonrasında Mısır'a gitmek zorunda kaldı. 1908 de İstanbul'a geri dönerek tekrar Yeniköy'deki yalısına yerleşen Said Halim Paşa, Birinci Dünya Savaşı gibi imparatorluğun en

zor günlerinde Dışişleri Bakanlığı ve Sadrazamlık makamlarında bulundu. Savaşın sona ermesinin ardından savaş suçlusuz olarak yargılandı ve 1919 yılında Malta'ya sürgüne gönderildi. 29.Nisan.1921 de serbest bırakıldı fakat bir daha İstanbul'a dönmesine izin verilmedi. Roma'ya yerleşen Said Halim Paşa, 6 Aralık 1921 de Ermeni bir suikastçı tarafından öldürüldü. Said Halim Paşa'dan oğlu Prens Halim'e geçen yalı 1968 de Turizm Bankasına satıldı. 1994 yılında Maliye'ye devredildi, 1995 yılındaysa Başbakanlık yazlık konutu olarak hazırlanırken şaibeli büyük bir yangın geçirdi (içimdeki tarihi eserler boşaltıldıktan sonra yandığı ve itfaîyenin çok geç geldiği bu gün bile söylenir) ve başta Said Halim Paşa'dan kalan tablolar olmak üzere birçok kıymetli eşya bu yangınla yok olup gitti. Yalı 2004 yılından beri düğün, toplantı ve davetlerin verildiği bir mekan olarak İstanbulluların hayatından yer almaya devam ediyor. Haremde dört kadın, Tosun Paşa, Süt Kardeşler gibi filmler bu yalıda çekilmiştir. ■

Sadrazam Said Halim Paşa 'ya İtalya ve Almanya tarafından hediye edilen ve rıhtımına yerleştirilen aslan heykellerinden dolayı yalı, Aslanlı Yalı olarak da anılır.

Çal kaşığı kalmasın bulaşığı

TÜRKÇE'DE kaşık üzerine söylenmiş birçok özlü söz var: Kaşığına çıkmak, pilavdan dönenin kaşığı kırılırsın, herkes kaşık yapar ama sapını ortaya getiremez, kaşık düşmanı, kaşıkla-mak, çalakaşık saldırmak, kaşık sallamak, kaşıkla verip kep-çeyle geri almak, kaşıkla yedirip sapıyla çıkarmak, çal kaşığı kalmasın bulaşığı, ne doğrarsan aşına o çıkar kaşığına...

İnsanoğlu elle yemek yemekten vazgeçip sofrasında kaşığın yer verince, bu küçük araç zamanla çeşitlenerek yaşamın ve dilin vazgeçilmez bir öğesi oluvermiş. Yemek kaşığı, tatlı kaşığı, çay kaşığı, ayran kaşığı, kepçe... mutfaklardaki yerini almış.

Bugün genellikle madeni türünün sofralarımızda görmeye alıştığımız kaşık, eskiden daha çeşitliydi. Halk arasında "tahta kaşık" denen şimşir ağacından yapılmış kaşıklar yaygındı. Şimşir kaşıkların en ünlüsü de Trabzon şimşirinden yapılanlardı. Hindistancevizinden, sandal ağacından yapılan kaşıklar da vardı. Konaklarda, saraylardaysa elbette daha çok, değerli maddelerden yapılmış kaşıklar kullanılırdı. Altın, gümüş, fildişi, sedef, mercan, abanoz, başa, kemik, boynuz kaşıklar zengin sofraların bir öğesiydi. Bazı kaşıkların sapı da değerli taşlarla süslenirdi.

Eski zaman sofralarındaki kaşıkların kullanıldığı yer de farklıydı: Çorba kaşığı, pilav kaşığı, hoşaf kaşığı, muhallebi kaşığı, kahve kaşığı...

Kaşık yapımının bir sanata dönüştüğü kadim İstanbul'da, kimileyin kaşıkların içinde sahibinin adı, kimileyin de sapında bir iki dizelek şiir, ya da özlü sözler yazılı olurdu. Örneğin: "lafı lafa etme ilave / Al kaşığı çal pilave" türünden sözler. Zamanımızda, kamyonların arkasına yazılan yazılar gibi. Kanunî dönemi İstanbul'unda tanesi iki akçeden, kırk, eli akçeye kadar kaşıklar satıldığı biliniyor. Altından, sapı burmalı, üzeri elmaslı, gümüş işlemeli, mineli, firuzeli, sedef kakmalı birçok değerli kaşığı Topkapı Müzesi'nde görmek mümkün.

Saray mensubu kimseler öldüklerinde, onların değerli eşyası arasında kaşıkları da mirasçılara aktarılırdı. Osmanlı Sarayı sofraya geleneğinde, yemeğe kaşık uzatmanın da bir protokolü vardı. Bir sofraya çevresinde bulunan kimselerden rütbesi ve mevki daha yüksek olanlar dururken, alt mevkide bulunan kimseler yemeğe kaşık uzatamazdı. Çorlulu Ali Paşa, bir sofrada Ak Ağ'a'dan önce yemeğe kaşık uzatınca, kendisinin sert bir biçimde, eline kaşıkla vurularak uyarıldığını tarihçiler anlatır. Çarşıkapı semtinde yaptırdığı medrese ve külliyesi günümüze kadar yaşayagelen Çorlulu Ali Paşa da eline kaşıkla vurulmasını unutmayacak, ileride güçlü bir devlet adamı olduğunda, Padişahla Babialı (hükümet) arasındaki haberleşmeye aracılık eden Ak Ağ'ların bu görevlerini ellerinden alacaktı.

Bu sofraya geleneğinin izlerini Anadolu'nun birçok yöresindeki Türk evlerinde de görebiliriz. Sofrada ailenin büyüğünden ya da ağırlandırmakta olan hatırlı bir konuktan önce, özellikle yaşça ve başça küçük olanlar yemeğe başlamaz.

Sultan sofralarında elmas taşı altın kaşıklarla yemek yenirken, İstanbul halkı basit tahta kaşık bulduğuna şükrederdi.. Böyle yoksul bir İstanbullu bir gün çöplükte parlak bir taş bulmuş, sonra da bu taşı götürüp üç tahta kaşık karşılığında bir kaşıkçıya satmıştı. Yoksul adamın çöplükte bulduğu o parlak taş, o günden sonra "kaşıkçı elması" adıyla anılagelmıştır ve de dünyanın en büyük elmas parçası olarak bilinir.

Bu gibi durumları "kadere" bağlayan Türk halkı, Sultan II. Mahmut'a gönderme yaparak "Vermedi Mabut, ne yapsın Mahmut" derler.

İşte o Padişah II. Mahmut dönemindeydi ki, Türk sofraları ilk kez çatal bulaşıkla tanışmıştır.

II Mahmut, amcası III. Selim'in başlattığı yenileşme hareketine, kendi padişahlığı döneminde de bizzat öncülük etmiştir. Yenileşme, Osmanlı toplumuna Batılı bir yaşam biçimi kazandırma çabasıdır. Bundan dolayı, II. Mahmut'un adı

NECATİ GÜNGÖR

hemen "Gavur Padişah"a çıkarılmıştır. Bu lakabı ona "Aygır İmam" adında bir din adamı takmıştır. Aygır İmam, günümü-zün deyişle obez bir tipti. Yemek yemeye doymazdı. En son, iki buçuk okka pastırma dilimletmiş, üzerine kırk yumurta kırılıp pişirttikten sonra leğenin başına çöküp ekmeği kaşık gibi kullanarak yemiş, yemiş. Son lokmalarda artık dili şiştiği için soluksuz kalıp can vermiş...

II. Mahmut döneminde Osmanlı ordusunda danışman olarak görev yapan bir Alman generali vardı: Adı, F. von Moltke. Osmanlı ordusu, Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın üzerine giderken General Moltke de orduyla birlikte Doğu Anadolu'ya kadar gitmişti. Moltke, Anadolu'da kendilerine ikram edilen yemeği, hep yanında taşıdığı çatalıyla yiyordu.

Onun çatala yemek yediğini gören Türk halkı da -daha önce hiç çatal görmediği için- generale şaşkınlıkla bakıyordu. Bir gün o şaşkırmış ev sahiplerinden biri, Alman generaline şöyle diyecekti:

"Bre babam, niye yemeğini hançerle yiyorsun? Elinle yesene rahat rahat!"

Anadolu'da halk çatala "hançer" diyordu da, koca koca paşalar farklı bir gözle mi bakıyordu sanıyorsunuz?

1829 yılında Halic'te demirleyen bir İngiliz savaş gemisinde balo düzenlenmiş, doğal olarak dönemin ileri gelen devlet adamları da baloya çağırılmıştı. Gemiye davetli olan Hüseyin Paşa'ya ertesi gün soruşlar: "Paşam balo nasıldı?" Paşa gördüklerinden memnun olmadığını şu sözlerle açıklar: "Çatal bıçak denen mekrûh şeyler vardı!"

Çok değil, daha bundan eli yıl önce, sofrada çatal bıçak kullanarak yemek yemek, alafranga bir yaşam biçiminin göstergesi sayılıyordu. Siyah beyaz Türk filmlerinde, bir ailenin varlıklı ve sosyete olduğunu vurgulamak için, sofrada çatal bıçakla yemek yeme sahneleri çekilirdi. Filmin kahramanı olan halk çocukları da bu sofrada yabancı kalırdı.

Batılılar da çatal çıkmadan önce yemeklerini elle yiyordu. Eller yemekten önce yıkanılıyordu. Yalnız birkaç kişi aynı kaptaki suda el yıkıyorlardı. İşin daha da tuhafı, soylu bir kimsenin el yıkadığı suyu kullanmak onur sayılıyordu! Çatal icat edilince, el yıkama işi savsaklanır oldu. Avrupa'da çatalın ilk kullanıma tarihinin on dördüncü yüzyıl başı olduğu söylenir. Tabii o yüzyılda yaşamış halktan insanların değil, saraya mensup kimselerin eşyası arasında çatala rastlandığı biliniyor. Onlar da günlük yaşamlarında değil, özel ziyafetlerde çıkarırlardı.Yemek salçaıyla yenecekse, herkes etini ortada duran salça çanağına banarak yerdı.

Yoksul halk kesimiyeşe çatal olarak daha uzun süre üç parmağını kullanacaktır. Bunun da nedeni, tıpkı bizdeki gibi bazı yenilikleri önce seçkin sınıfın benimsemesiydi; halk yığınları geleneksel yeme biçiminden kopmak istemiyordu.

Venedik'te çatala yemek yemenin uğursuzluğuna inanıldığı için, bu gerece karşı adeta ayaklanma olmuştu. Bu tepkiden dolayı Fransa'da çatal saraya haktan gizlenerek sokulmuştu!

Çatalın Avrupa'da yaygınlaşması ancak on altıncı yüzyılda gerçekleşebilmiştir.

Tarihçiler, bazı Romalıların yemeği bıçak, çatal ve insan dili biçimindeki bir kaşıkla yediğini yazıyor. Çinlilerin çubuklar yardımıyla yemesiyeşe, daha eski bir uygulığı belirtirli sayılıyor.

Bugün hâlâ Anadolu'da ekmeğin elle bölünmeyip bıçakla kesilmesine iyi gözle bakmayan yaşlı kuşak insanlarına rastlanır. Kırsal yörelerde çatala yemek yemeyi "şehirlilik özentişi" sananlar vardır. Hele çatal bıçakla yemek, tümnden "şehirli" âdeti gibi görülür.

Halkın bin yıllardan gelen alışkanlıklarını değiştirmesi kolay olmasa gerek.

Buna karşılık Türk halkı kaşığı yalnızca bir mutfak gereci olarak görmemiş; kaşığı müzik aleti olarak da değerlendirmiştir. Kaşık havası ya da kaşık oyunu bunun en güzel örneği. ■

Nobel'in çalkantılı tarihi

2016 Nobel Ödülleri, Ekim ayında sahiplerini buldu. Ödülün bu seneki sahibinin açıklanmasıyla da edebiyat camiasında yer yerinden oynadı. Nobel komitesinin yaptığı bu sıra dışı seçimi kimileri sevinçle, kimileriye öfkeyle ve kafa karışıklığıyla karşıladı. Pekî, kimdi bunca tartışmaya yol açan ve tepkileri üzerine çeken yazar? Tabii ki de ünlü müzisyen Bob Dylan.

BOB DYLAN KİMDİR?

Bob Dylan, kelimenin geleneksel anlamıyla bir yazar değildir. Popüler bir müzisyen ve söz yazarıdır. Zaten Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmasının bu kadar tepki çekmesi bundan kaynaklanır.

Bob Dylan 1941'de, ABD'nin Minnesota Eyaleti'nde doğmuştur. Orta sınıf bir ailenin çocuğu olan Dylan, müziğe olan ilgisini delikanlılık yıllarında keşfetmiş ve çeşitli gruplarda çalmaya başlamıştır. Dylan 1961'de New York'a taşınmış, çeşitli kafelerde gösteriler vermeye başlamıştır. İşte bu gösterilerden birinde müzik yapımcısı John Hammond tarafından keşfedilmiştir. Dylan, Hammond'ın desteğiyle, ilk albümü Bob Dylan'ı 1962'de çıkarmıştır. Bundan sonra ardı ardına çıkardığı albümler, Amerikan pop müziğinde derin izler bırakmışlardır.

Dylan'ın müzik stili Amerikan folklorundan, halk müziğinden ve Blues'dan ilham alır. Bu stil, yazdığı şarkı sözleriyle çarpıcı bir etki yaratır. Bir pop sanatçısı olarak bilinmesine karşın, Dylan üf-rükten tayyare konulara değinmez şarkılarında. Onun müziğinin belli bir ağırlığı vardır. Toplum-ların içinde bulundukları, çoğu zaman haksız koşullar, din, politika ve aşk gibi temaları, şairane bir üslupla işler Dylan. Bu üslupta William S Burroughs ve Allan Ginsberg gibi Beat Nesli yazarlarının, Arthur Rimbaud'un ve Ezra Pound gibi modern şairlerin izlerini görmek mümkündür. Fakat bu durum, bir müzisyenin Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmasını haklı kılar mı?

BOB DYLAN'IN ÖDÜLÜNE GÖSTERİLEN TEPKİLER

Nobel heyetinin açıklamasına göre ödül, Dylan'a "Amerikan müzik gele-neğinde yeni şairane ifade biçimleri yarattığı için" verilmiştir. Pek çok kişinin öfkelenmesinin de sebebi budur: Dylan'ın eserleri "Amerikan müzik geleneği" için dedir. Yani Dylan'ın, bir müzisyen olarak edebiyatla alakası yoktur.

Bu tepki haklı bir soru çıkarır ortaya: Çığır açan müzik eserleri aynı zamanda edebiyat eserleri sayılabilir mi? Kimine göre, hayır. Müzik ve edebiyat iki farklı sanat dalıdır. Dolayısıyla onca kıymetli yazar ve şair dururken, Nobel Edebiyat Ödülü'nün bir müzisyene gitmesi şaka gibi bir şey yahut bir yüz karasıdır. Ünlü yazar Jodi Picoult durumu, sosyal med-yada şöyle ifade etmiştir:

"Bob Dylan adına sevinmesine sevin-dim ama bu, benim Grammy Ödülü'nü alabileceğim anlamına mı geliyor?"

Buna karşın kimileri Bob Dylan'ın,

Nobel'i almasını savunmaktadır. Şiir ve müziğin keşşen sanat dalları olduğunu iddia eden bu kesim, Nobel komitesinin beklemedik kararını alkışlamaktadır. Örneğin, Şeytan Ayetleri'nin yazar Salman Rüşdi, habere şu tepkiyi vermiştir:

"Orfeus'tan ve Faiz'den beri müzik ve şiir birbirine sıkı sıkı bağlıdır. Dylan, ozan-lık geleneğinin muhteşem bir varisidir. Mükemmel bir seçim!"

Anlaşılan o ki edebiyat dünyası, 2016 Nobel Ödülleri konusunda ikiye bölünmüştür. Tartışmalar sosyal medya-ya, televizyonlara ve sokak aralarındaki kafelere taşmıştır. Nobel heyeti, seçimle-rini yaparken böylesine tepkilerin doğma-sını büyük ihtimalle beklememiştir. Nobel Ödülleri'nin sahiplerini seçmekle mükellef İsveç Akademisi'nin Genel Sek-reteri Sara Danius seçimlerini şu şekilde savunmuştur:

"Ödülü gerçekten harika bir şair olan Bob Dylan'a veriyoruz. O, Milton ve Blake ile başlayıp, günümüze dek devam eden İngilizce şiir tarihinde yüce bir şair. Üstelik son derece orijinal bir şekilde, ilginç bir görenekçi. Hem yazılı gelenekte, hem sözel gelenekte, hem yüksek edebiyatta, hem de aşağı edebiyatta."

Nobel Edebiyat Ödülü'nün Başlangıcı

2016 Nobel Ödülü'nün Bob Dylan'a verilmesi, Nobel tarihinde ateşli münakaşalara vesile olan tek karar değildi. Aslına bakarsanız Nobel tarihi pek çok skandalla, radikal kararlarla ve çok edici tepkilerle doludur. Ama bu tarih nasıl başlamıştır? Nobel Ödülleri milyarder Alfred Nobel sayesinde kurulmuştur. Daha doğrusu Alfred Nobel'in ölümü sayesinde. Nobel 1895'te ölmüştür. Vasiyetinde, servetinin büyük bir kısmıyla Nobel Ödülleri'nin kurulmasını istediğini belirtmiştir. Nobel'in son isteği üzerine kurulan komite farklı dallarda birçok ödülün seçilecek adaylardan birine verilmesi kararlaştırmıştır. Karara göre her sene komite aynı tarihte, yani 13 Ekim'de, bir araya gelecek ve en olağanüstü çalışmalan ortaya koymuş bireylere ödülleri vereceklerdir.

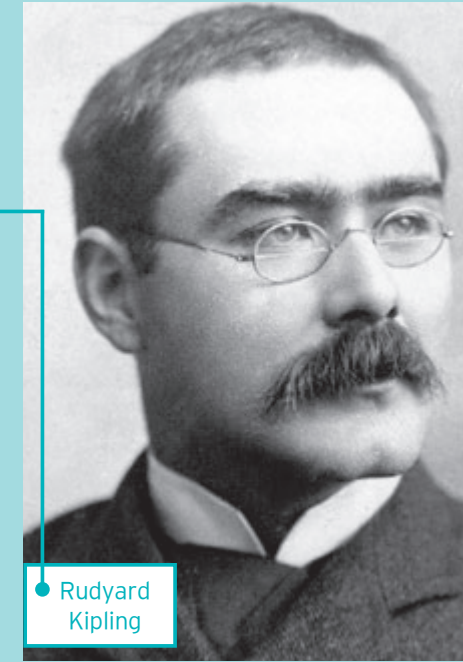
Nobel ödülünü kazanan en genç yazar

DÜNYA'NIN en büyük edebiyat ödülünü kazanmak için bir hayli "olağanüstü" eser yaratmış olmak gerekiyor. Bu yüzden de edebiyat ödülüne laik görülmüş pek çok yazar belli bir yaş sınırını geçmiş kişiler oluyor. Örneğin bu senenin kazananı Bob Dylan, geçtiğimiz Mayıs ayında 75. Yaş gününü kutlamıştı.

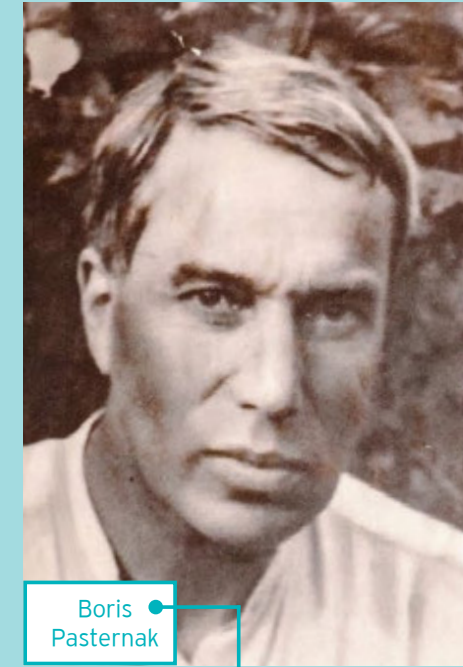
Ancak yetenek yaşla ölçülebilecek bir şey değildir. Bunun en büyük örneği de Nobel Edebiyat Ödülü'nün en genç kazananı Rudyard Kipling'dir. 1865'te doğan Kipling, Nobel'ini 1907'de, yani 41 yaşındayken, kazanmıştır. Bu, ilk bakışta pek de genç bir yaş gibi görünmeyebilir. Ancak çoğu yazarın, Nobellerine 70'li yaşlarında kavuştuğunu düşünürsek, bunun ne kadar sıra dışı bir durum olduğunu görürüz.

"Gözlem kabiliyetinin kuvveti, hayal gücünün orijinalliği, fikirlerinin diriliği ve anlatıma dair yeteneği" sebebiyle Nobel'i kazanan Kipling'in çok ilginç bir hayatı vardır. Kipling, Hindistan'ın Bombay Şehri'nde, İngiliz bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Ailesi, Kipling'i, 6 yaşındayken İngiltere'de bir ailenin yanında yaşamaya göndermiştir. Kipling, bu ailenin yanında geçirdiği 6 yıl zarfında fiziksel şiddete ve zihinsel baskılara maruz kalmıştır. 12 yaşına bastığında gerçek ailesi, onu bu eziyetli yaşamdan kurtarıp, Hindistan'a geri getirmiştir.

Kipling, yazın hayatına Hindistan'da gazeteci olarak başlamıştır. 1889'da usta bir yazar olarak nam salmış ve İngiltere'ye temelli olarak dönmüştür. 1907'de Nobel Ödülü'nü kazanmıştır. İki defa şövalyelik ödülüne laik görülmüş ancak her seferinde bu ödülü reddetmiştir. Kipling 1936'da, Londra'da hayatını kaybetmiştir.

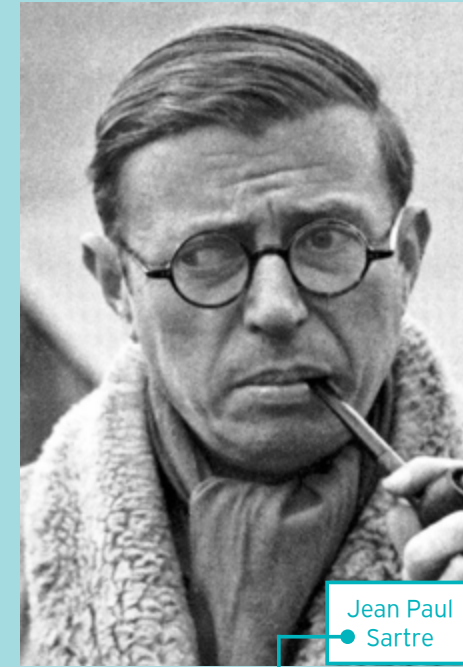
Rudyard Kipling

Boris Pasternak

Dorris Lessing

Jean Paul Sartre

Nobel'i kazanan en yaşlı yazar

NOBEL'i kazanan en genç yazar-dan bahsedip de en yaşlı yazara değinmemek olmaz. Tabii en yaşlı derken, ödülü aldığı anda hâlâ hayatta olan birini, yani Dorris Lessing'i kastediyorum. Lessing, Nobel Edebiyat Ödülü'nü 2007'de, 88 yaşındayken kazanmıştır. 1919'da, İran'da, yine İngiliz bir aileye doğmuştur Lessing. 5 yaşındayken, ailesiyle Zimbabve'ye taşınmıştır. Katolik bir eğitim görmüş, 14 yaşında isyan ederek, okulu bırakmıştır. Bunu takiben hemşirelik, telefon operatörlüğü ve kâtiplik gibi işlerde çalışmıştır. 18 yaşında Rodezya Parlamen-tosu'na girmiş ve ırkçılığa karşı duran, solcu bir partinin kurulma-sına katkıda bulunmuştur. Lessing 1943'te Komünist Parti'si'ne katılmıştır. 1949'da Londra'ya taşınıp, yazarlık kariyerine başlamıştır. Eserlerine feminizmi ve cinsiyetler arası çatışmayı konu etmiştir. İlk kitabı 1950'de çıkan Türkü Söylüyor Otlar'dır. Nobel Ödülü'nü "sorgulayıcı üslubu, ateşli ve ileriye gören gücüyle, bölünmüş bir uygarlığı merceğin altında tetkike tabi tuttuğu için" kazanmıştır. Lessing 2013 yılında, İngiltere'de ölmüştür.

Nobel ödülünü reddeden yazarlar

NOBEL Ödülü'nün getirdiği prestiji göz önünde bulundurunca, ödülü reddetmek düşünülmez bir şey gibi duruyor. Ancak şu ana kadar tam iki yazar Nobel Ödülü'nü reddetmişlerdir ve böylece ateşli tartışmalarla ve hatta skandallara yol açmışlardır. Nobel Ödülü'nü reddeden ilk kişi Doktor Jivago'nun yazarı Boris Pasternak'tır. Pasternak 1890'da Rus İmparatorluğu'nda dünyaya gelmiş ve ilerleyen yıllarda, Sovyetler Birliği'nin doğuşuna şahit olmuştur. Onlarca şiir, tiyatro oyunu ve roman ortaya koyan Pasternak, 1920'lerde "şairlerin şairi" unvanını almıştır. Sovyetler Birliği'nin kuruluşunu takiben Pasternak, Sovyet Yazarlar Sendikası'na dâhil olmuştur. Sendika, Pasternak'a bir nevi yuva olmuş, para biriktirip, yazarın yaşadığı evi inşa ettirmiştir. Ancak Pasternak'ın, Sovyetler Birliği'yle balayı 1958'de son bulmuştur.

1958'de Nobel Heyeti, o senenin edebiyat ödülünü "çağdaş lirik şiirde ve Rus destanı geleneğindeki başarılarından ötürü" Pasternak'a vermeye karar vermiştir. Pasternak başlangıçta, ödülü sevinçle kabul etmiştir. Ancak Sovyetler Birliği'nin öfkeli tepkisiyle karşılaşmış hevesi, kursağında kalmıştır. Zira Sovyetler Birliği, Pasternak'ı, bu davranışından ötürü bir vatan haini ilan etmiştir. Devletin tepkisi üzerine Sovyet Yazarlar

Sendikası, Pasternak'ı, Sendika'dan atmıştır. Oylarlar öyle bir boyuta gelmiştir ki Pasternak, evini kaybetmekten korkar olmuştur. Tüm bu gelişmelerin ışığında, Pasternak Nobel Ödülü'nü reddetmek zorunda kalmıştır. Pasternak, ödüle ülkesinde yüklenen anlam sebebiyle Nobel'i reddettiğini belirtmiştir. Sonra da ödülü zaten hak etmediğini söylemiştir. Ancak Pasternak her ne derse desin, Nobel'i toplumsal baskılar sebebiyle geri çevirdiği aşikârdır.

Nobel Ödülü'nü reddeden bir diğer yazar Jean Paul Sartre'dir. Ancak Sartre'in sebepleri, Pasternak'inkilerden çok farklıdır. 1905'te doğan bu Fransız yazar ve düşünür, felsefi içerikli romanlar ortaya koymuş ve Varoluşçuluk Felsefesi'ni geliştirmiştir. 1939'da, İkinci Dünya Savaşı'nda meteorolog olarak görev yapmış, 1940'da Almanlar tarafından yakalanıp, hapsedilmiştir. Fransa'nın, Almanlarca işgali sırasında Direniş'in bir parçası olmuştur. Bu sert koşullar altında yılmamış, Varlık ve Hiçlik ve Sinekler gibi eserlerini kaleme almıştır.

Nobel heyeti, o senenin edebiyat ödülünü, Sartre'a vermeye 1964'te karar vermiştir. Sartre, ödülü kazanma ihtimali olduğunu duyunca, Nobel heyetine, ödülü kabul edemeyeceğini açıklayan bir mektup yazmıştır. Ancak mektup, heyetin eline

ulaştığında iş isten geçmiştir. Heyet, ödülün "fikirlerinin zenginliğinden ve özgürlüğün, ruhu ve gerçeğin arayışı ile dolu, günümüzde derin etkiler bırakmış eserlerinden" dolayı Sartre'a verilmesine karar kılmıştır. Sartre'ın, Nobel Ödülü'nü reddetmesi, dünya çapında büyük münakaşalara yol açmıştır. Kimileri ünlü yazarın bu davranışını cesur ve kişilikli olarak tanımlarken, kimileri bir skandal olarak yorumlamıştır. Sartre içinse bu son derece mantıklı bir seçimdir. Mektubunda da açıkladığı gibi, prensipleri gereği hiçbir ödülü kabul etmediğinden, bu ödülü de kabul etmesi söz konusu değildir.

Sartre, bunun haricinde, ödülü kabul etmesinin hem kendi içinde, hem de edebiyat camiasında ciddi bir çelişki yaratacağına inanıyordu. Sartre, sosyalist bir yazardı. Ona göre Nobel Ödülü ya Batılı yazarlara ya da sosyalist rejime başkaldıran Doğulu yazarlara veriliyordu. Ödül neden Latin Amerikalı Pablo Neruda'ya verilmemişti, mesela? Ya da, Şolokov dururken neden Pasternak'a verilmişti? Hal böyle olunca Sartre, bu ödülü kabul edemezdi. Ödülü reddetmek, kabul etmekten daha doğru ve daha az tehlikeli olacaktı.

1980 yılında ölen Sartre, bu mektubuyla, Nobel Ödülü'nü kendi isteğiyle reddeden tek yazar haline gelmiştir.

Nobel tarihinde tartışmaya yol açan yazarlar

BOB Dylan, Boris Pasternak ve Jean Paul Sartre, Nobel tarihinde tartışmalara yol açan tek yazarlar değildiler. Nobel heyetinin geçmiş seçimlerine bakıldığında, bu seçimlerin bazılarının şiddetli münakaşalara yol açtığı görülebilir. Peki, hangi yazar ve şairler, bu münakaşalara yol açmışlardır?

Mario Vargas Llosa: 2010 yılında Nobel Ödülü'nü kazanan Llosa, tartışmasız Latin Amerika'nın en büyük yazarlarından biridir. 1936'de, Peru'da doğmuştur. Hayatı boyunca düzinelerce eser ortaya koymuş, çeşitli edebiyat dergileri çıkarmış ve gazetecilik yapmıştır. Llosa 1990 yılında Demokrat Cephe'nin adayı olarak başkanlık seçimlerine katılmıştır. Seçimleri kazanmasa da gerek eserlerinde, gerek günlük hayatında sağcı politik görüşlerini ortaya koymaya ve savunmaya devam etmiştir. İşte problem de buradan çıkmıştır. Pek çok kişi, yapıtları bu denli politik olan birinin, Nobel Ödülü'ne laik olamayacağı fikrine kapılmıştır. Ancak bu itirazlar, Llosa'nın kaleminin kuvvetini azaltmamıştır. Llosa, Nobel'i eserlerinde "güç yapıtlarının haritalarını çizdiği ve bireylerin dayanıklılığını, isyanlarını ve yenilgilerini" yansıtmıştır. Hâlâ yazmakta olduğu roman ve oyunlarıyla bu yansımaları kuvvetlendirmeye ve Latin Amerika'yı temsil etmeye devam ediyordur.

Dario Fo: Dario Fo, Nobel Edebiyat Ödülü'nü 2007'de kazanmıştır. Kazanmasıyla da her köşeden ayrı bir itiraz yükselmiştir. Oyunları ilginç olmasına ilginçtir. Ancak Fo, bir edebiyatçıdan ziyade bir palyaço ve gösteri adamı olarak bilinmektedir. Çoğu edebiyatçı, onu hafifskilet bir yazar olarak değerlendirir. Fo, kariyerine küçük tiyatrolara revüler yazan bir metin yazarının yardımcı olarak başlamıştır. Tiyatroya ilgi duyduğunu fark etmiş, zamanla kendi oyunlarını yazmaya ve bu oyunlarda oynamaya başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında askerden kaçmıştır. Sanatını ancak savaş sona erdiğinde icra etmeye devam edebilmiştir. Fo, 13 Ekim 2016'da, yani Nobel kazananlarının açıklandığı gün, hayatını kaybetmiştir.

Fo, ödülünü kazandığında nasıl bir ün olduğunun, nasıl itirazlarla karşılaştığının bilincindedir. Bir palyaço olarak algılanmasa bile Salman Rüşdi ve Arthur Miller'in dediği gibi "fazla popüler ve fazla öngörülebilir" biri olarak tanındığını biliyordur. Buna karşın Nobel Ödülü'nü kabul etmekten geri kalmamıştır. Hatta Nobel törenindeki konuşmasında, Nobel heyetini bu "kışkırtıcı" kararlarından ötürü tebrik etmiştir.

Orhan Pamuk: Nobel'i kazanmasıyla tartışmalara konu olan bir diğer yazar da Orhan Pamuk'tur. Pamuk, Nobel'i 2006'da kazanmıştır. Ödül, ona "doğduğu şehrin melankolik ruhunu arayışı sırasında, kültürel çarpışmalar ve kesişmeler için yarattığı yeni sembollerden" ötürü verilmiştir.

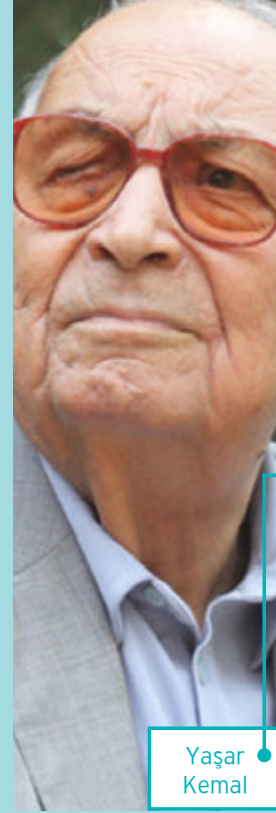
Pamuk 1952'de doğmuştur. İlk kitabı 1982'de çıkan Cevdet Bey ve Oğulları'dır. Yurtdışında ün kazanan ilk kitabıysa 1992'de çıkan ve kimilerinin çalıntı olduğunu iddia ettiği Beyaz Kale'dir. Pamuk'un, bir yazar haricinde, sosyal bir yorumcu olarak da bilinir. Salman Rüşdi hakkında çıkan ölüm fetvasını kınayan ilk Müslüman yazardır Orhan Pamuk. Yaşar Kemal, 1995'te mahkemeye verildiğinde açık bir şekilde onu desteklemiş, yanında olmuştur. Ancak tüm bunlardan ziyade Orhan Pamuk, yabancı bir gazeteyle verdiği bir röportajında, Ermeni Soykırımı ile ilgili söyledikleriyle bilinir.

Söz konusu söyleşide Pamuk, on binlerce Ermeni ve Kürt vatandaşın katledildiğini ve Türkiye'de kimsenin bunu konuşmaya yanaşmadığını söylemiştir. Pamuk'un yorumları, Türkiye'de bir öfke bulutuyla karşılanmıştır. Kimisi onu bir vatan haini olarak görürken, kimisi Nobel Ödülü'nü kazanmasının tek sebebinin bu röportaj olduğunu iddia etmiştir. Bir gazete, Nobel'i kazandığı açıklandığında, haberi "Nobel Ödülü'nün Üzerinde Ermeni Gölgesi" başlığıyla vermiştir. Buna karşın bir sürü kişi de Pamuk'un düşünce ve ifade özgürlüğünü savunmuş ve Nobel'i hak ettiğini iddia etmiştir. Zaten bundan sonra da Türkiye'de tartışmaların ardı arkası kesilmemiştir.

Pamuk'un, Nobel'i kazanmasına itiraz eden bir grup daha vardır, aslında. Bu grup Pamuk'un eserlerinin o kadar iyi ve okunabilir olmadığını vurgular. 2006 yılında, Nobel'i kazananın Pamuk değil de, onunla aynı yıl aday gösterilen Yaşar Kemal gibi biri olması gerektiğini savunurlar.

Mario Vargas Llosa

Yaşar Kemal

Dario Fo

Leyla Erbil

Orhan Pamuk

İlhan Berk

Nobel'e aday gösterilen Türkler

YAŞAR KEMAL: Türk ediplerinden, Nobel Ödülü'ne aday gösterilen ilk yazar Yaşar Kemal'dir. Yaşar Kemal, 1923'te, Van'da doğmuştur. Daha sonra ailesiyle birlikte Adana'ya yerleşmiştir. 5 yaşındayken, babası bir camide, gözlerinin önünde öldürülmüştür. Ortaokuldan itibaren çeşitli işlerde çalışmıştır. İlk folklor denemelerine de ortaokuldan sonra başlamıştır. İlk romanı 1953'te çıkan ve bir solukta okunan İnce Memed'dir. Yaptığı bir söyleşiye göre Yaşar Kemal, İnce Memed'i, eşkiya olan ve dağda vurulan amcasının oğlu üzerine kurgulamıştır.

Eserlerine halka edilen zulmü, sömürüyü, Anadolu halkının acı ve mutluluklarını, masallarını ve efsanelerini konu etmiştir. Yaşar Kemal, Nobel'e ilk defa 1973'te aday gösterilmiştir. Bundan sonraki senelerde de aday gösterilmeye devam etmiştir. Yine bir röportajında "Nobel'e 1973'ten beri adayım, ölene kadar da aday olacağım," demiştir. Nitekim dediği çıkmıştır. 28 Şubat 2015'te kaybettiğimiz Yaşar Kemal her sene Nobel'e aday olup, kazanamadan yitip, gitmiştir. Kim bilir, belki de ölümünden sonra kazanacaktır.

LEYLA ERBİL: Nobel'e aday olan bir diğer yazarımız Leyla Erbil'dir. Erbil Nobel'e aday olan ilk Türk kadın yazarımızdır. "Türk diline ve edebiyata egemenliği, aynı zamanda insana, hayata ve dünyaya karşı sorumlu, aydın tavrı" sebebiyle 2002'de Nobel heyetinin dikkatini çekmiştir.

Leyla Erbil 1931'de, İstanbul'da doğmuştur. İstanbul Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı okumuş ama son senesinde okulu bırakmıştır. Eserlerinde dinin, ailenin, okulun ve toplumun ürettiği tabularla dolu ideolojilere karşı bir tavır sergilemiştir. Kişilerin iç dünyalarında yolculuğa çıkan Erbil, 2013'te, Nobel'i kazanamadan, vefat etmiştir.

İLHAN BERK: Nobel'e aday gösterilen son edebiyatçımız İlhan Berk'tir. İlhan Berk 1918'de doğmuştur. Nobel'e aday olan ediplerimizden yalnızca şiir dalında eser veren tek edebiyatçımızdır. Yıllar yılı bir yandan öğretmenlik ve çevirmenlik yapmış, bir yandan da yazmıştır. Deneyci bir şair olarak bilinen Berk, sembolist şiirlerden etkilenmiş, beslenmiştir. Ömrü boyunca Türk Dil Kurumu Ödülü, Behçet Necatigil Şiir Ödülü ve Sedat Simavi Edebiyat Ödülü gibi pek çok ödüle laik görülmüşse de Nobel'i kazanamamıştır. 2002'de, Leyla Erbil'le birlikte aday gösterilmiştir. 2013'teyse hayata gözlerini yummuştur. ■

BOB DYLAN

Bir fincan kahve daha

Nefesin tatlı
Gözlerin gökyüzündeki iki mücevher gibi
Sırtın düz, saçın pürüzsüz
Yattığın yastıkta
Ama şefkat sezmeyorum
Ne minnettarlık ne sevgi
Sadakatin bana değil
Yukardaki yıldızlara
Yol için bir fincan kahve daha
Bir fincan kahve daha, ben gitmeden
Aşağıdaki vadiye
Baban, o bir kanun kaçığı
Ve mesleği avarlık
Sana seçmeyi ve ayırmayı öğretecektir
Ve bıçağı fırlatmayı
O krallığına göz kulak oluyor
Böylece yabancılar rahatsız edemez
Sesi titriyor, seslenirken
Yeni bir tabak yemek için.
Yol için bir fincan kahve daha
Bir fincan kahve daha, ben gitmeden
Aşağıdaki vadiye
Kız ardeşin geleceği görüyor
Tıpkı annen ve senin gibi
Asla okuma-yazma öğrenmedin
Rafında hiç kitap yok
Ve memnuniyetin sınır tanımıyor
Sesin bir tarlakuşu gibi
Ama kalbin bir okyanus sanki
Gizemli ve karanlık
Yol için bir fincan kahve daha
Bir fincan kahve daha, ben gitmeden

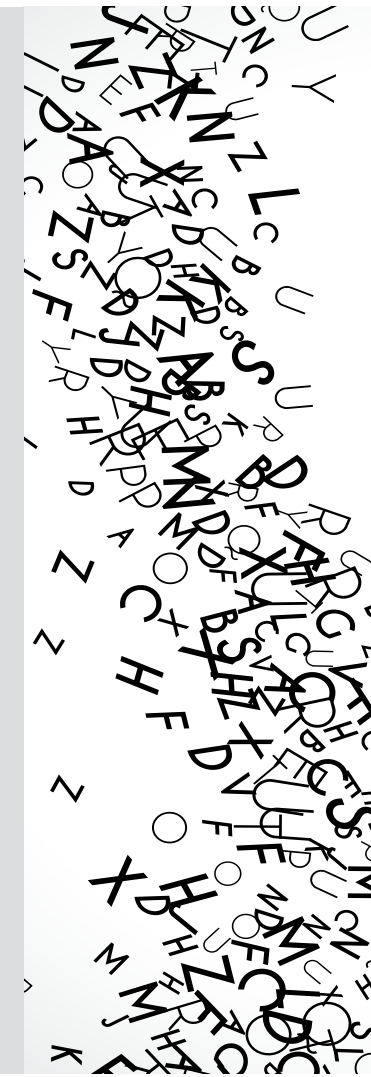
SALİH BOLAT

CEZA

göğü unut
tek başına ölmüş bir karanlık ol
banliyö trenlerinin camından bakan yenilgi gibi
bak, denizi nasıl yağmalyor martılar
uzaklaşıp git, kendinde eri, çözül
değil mi ki orda yoksun.

gemi enkazlarının dibindeki katranla hesaplaş
limandaki halatların arasına sıkışmış yengeç gibi
çaresizliği incele, bir sonuca var yalnızlığından
hani ilk rüzgarla düşen yapraklar vardır
onlara oy ver, yaşayamıyor olmayı seç
değil mi ki söylemedin.

çalışkanlığın haritasını çizen karıncalan gözet
ağaçlara koş, köklere yalvar
kiminse kumdaki ayak izleri, onu bul, tartış
takip edilen bir pars gibi
geceyle arandaki boşluğu ölç
değil mi ki göremedin.

ASLAN ÖZDEMİR

Âşık Denizci Günlüğü

I
Atlaslardaki denizleri yırtan bir gemi yapmalı
denizci burnunu pruva edip
ardında bekleyenler için de bir kıyı.
II
Nedensiz denizlere açılırsa kimse
ve yelkensis ve küresiz ve küskünse
öfkesini kendine rüzgâr yapmalı mı?
III
Kamarasında
geriye dönüşü olmayanlar için pusula var
muallakta kalmış duygularıyla lombuzda asılı.
IV
Halatlar kıyıya doğru gergin
alınmay bekliyor denizin dibinde
çamura gömülü demir
V
Âşıkların varsa rotasız gemileri
tasarlanmış limanlarda
beklemeyi bilmeli sevgilileri.
VI
O da öyle yaptı
rotasız bir gemide âşık
tenine de kıyısız denizler atlası çizdi.

(Kasım 2005)

Türk Sinemasının doğal platosu

Halimpaşa

İSTANBUL'DA sinema filmlerinin çekildiği mekânlar içinde kuşkusuz Rumelihisarı, Nafi Baba Tepesi, Rumeli Hisarüstü ve Halimpaşa'nın ayrı bir yeri vardır. Yalnızca Rumeli Hisarüstü'nde çevrilen filmler bir kitap konusunu oluşturur. Bu yüzden bu bölümde kısaca Halimpaşa Korusu'nun görüntülen- diği sinema filmlerine değineceğiz. Zeytin Ağacı'nın bulunduğu ve deniz manzarasının izlendiği mekân, filmlerde en çok kullanılan yerlerdir. O zamanlar Halimpaşa çok bilinen bir yer olmadığı ve hafta içi sakin olduğu için, film çekener rahat bir çalışma ortamı bulmuşlardır. Özellikle Halimpaşa görüntülerinin geçtiği filmler arasında; Feride 1971, Delisin 1975, İbo ile Gülşah 1977, Sultan 1978, Umudumuz Şaban 1979 filmlerini sayabiliriz.

ORADA ÇOK SAYIDA FİLM ÇEKİLMİŞTİR

Halimpaşa'da çok sayıda sinema filmi çekilmiştir. Türkân Soray geldi, izledim. Hülya Koçyiğit geldi, ihatta Fenerbahçe'de futbol oynayan Selim Soydan Hülya Koçyiğit'le nişanlılar. O da geldi, izledim. Nafi Baba'nın orada da çok film çevrilmiştir. Şimdiki parkın olduğu yer tümsekti, mezarlıktı orada da film çekilirken seyrettim. Bizim buralar adeta Yeşilçam'ın merkezi, açık film platosuydu. **Necati Bal**

ZEKİ MÜREN, NAFİ BABA'DA

Halimpaşa'ya ve özellikle Nafi Baba Tekkesi'nin olduğu yere sanatçılar gelirdi. 1960 yılında Halimpaşa'da maç yapıyoruz, Zeki Müren geldi, dediler. Yirmi kişi maçı bıraktık. Koşarak Nafi Baba tepesine gidip, Zeki Müren'i izledik. Kaleiçi'nde yaşarken de Rumelihisarı'nda tarihi filmler çekilirdi. Onları izlemek çok hoşuma giderdi. Mavi elbiseli askerlere bir bakardık kostüm değiştirmiş kırmızı elbiseli olmuş.**Yılmaz Özer**

DEVAMLİ FİLM EKİPLERİ GELİRDİ

Nafi Baba Tekkesi'nin bulunduğu tepede Adanalı Hüseyin'in işlettiği küçük bir çay bahçesi vardı. Adanalı Hüseyin hapse girince orayı ben işletmeye başladım. 1968-69

yıllarıydı sanırım. Buraya sık sık film ekipleri gelirdi. Cüneyt Arkin bir kaç kere Halimpaşa'nın üst tarafına gelmişti. Türkân Soray, Şener Şen, Kemal Sunal çok sayıda sanatçı Halimpaşa'ya geldi biz de film çekilirken onları izleme olanağı bulduk.Naci Bakar

KOŞARAK GİDER İZLERDİK

Çok sayıda film şirketi Halimpaşa'ya gelirdi özellikle Zeytin Ağacı'nın orası çok kullanılırdı. Çocuklardan biri bağırırdı, filmci- ler gelmiş, diye. Biz de koşarak gider onları izlerdik. Ya da maç yaparken gelirlerdi, maçı bırakır film izlemeye giderdik. Ayhan Işık, Ekrem Bora, Emel Sayın, Tarık Akan, Türkân Soray çok sayıda artisti orada izledik. Zeytin Ağacı'nın olduğu yer derya deniz, önü açık, bütün Boğaziçi ayağına altında. Boğaziçi'nde Halimpaşa gibi bir mekân daha yoktu. Rahatça filmi çekiyorsun hiçbir engel yok kuzeye baktığında Emirgân, hatta Paşabahçe'yi görebiliyorsun. Güney tarafa baktığında Kanlıca ve Kandilli'yi görebiliyorsun. Öylesine panoramaya hâkim bir yerd. **Fethi Avcı**

CANLI CANLI İZLİYORDUK

Rumeli Hisarüstü film platosu gibiydi yerli filmlerin büyük bir kısmı ya Rumeli Hisarüs- tü'nde, ya Nafi Baba Tepesi'nde ya da Halimpaşa'da Zeytin Ağacı'nın orada çekilmiştir. Kemal Sunal'dan Şener Şen'e, Bulut Aras'tan Türkân Soray'a, Hülya Koçyiğit'ten Müjde Ar'a kadar hepsini canlı olarak izlemiştik. **Şahin Öztük-Ayı**

FERİDE, 1971

Halimpaşa'da çevrilen filmler içinde Halimpaşa'yı detaylı gösteren en güzel filmlerden biri, yönetmenliğini ve senaristliğini Metin Erksan'ın yaptığı ve Emel Sayın, Engin Çağlar, İale Belkıs, Necdet Tosun'un oynadığı 1971 yılı yapımı Feride filmidir. Feride filminde salıncak sahnesi, meşhur Zeytin Ağacı'nın yanında çekilmiş, Halimpaşa manzarasının olanca güzelliğini gözler önüne serdiği bir sahnedir. Futbol sahasının deniz tarafındaki büyük meşe ağacının orada Emel Sayın ve Engin Çağlar'ın bir arada olduğu bölümse devasa ağaçları gösterir.

FERİDE FİLMİ ÇEKİLİRKEN ORADA İZLEDİM

Orada çok sayıda film çekilmiştir. Emel Sayın'ın başrolünü oynadığı Feride filmi çekilirken onları Zeytin Ağacı'nın orada izle- miştim. Ne zaman o filmi izlesem Halimpaşa ve Zeytin Ağacı aklıma gelir. O film unutama- dığım filmlerden biridir. Cenal Özçelik

FERİDE ANNEMİN İSMİYDİ, O FİLME BAYILIRDI

Emel Sayın'ın Feride isimli filmi 1971 yılın- da Halimpaşa'da çekilmiştir. Zeytin Ağacı'nın dibinde salıncak kurulup çekilen sahneyi dün gibi hatırlarım. O sahne Halimpaşa'nın ne kadar güzel bir manzara olduğunu gösterir. Annemin ismi de Feride'deydi ve o filme bayılırdı. Baltalımanı tarafındaki taş ocak- larında intihar sahneleri çekilirken maket kullanılırdı. Ayhan Işık, Cüneyt Arkin, Ekrem Bora da oraya gelmiştir. Hülya Koçyiğit, Tür- kan Soray, Filiz Akın, Fatma Girik dahil orada çok filmin bazı sahnelerini seyrettim. Evimiz Halimpaşa'ya yakın olduğundan filmcilerin geldiğinden haberimiz olur, biz de koşa koşa gider çekilen filmin sahnelerini izlerdik. **Mehmet Türk**

ORADA ÇOK FİLM SEYRETTİM

Halimpaşa Korusu'nda çok sayıda film çekilmiştir; çocukluğumuzda genelde zeytin ağacının orada filmler çekilirdi oraya gider keyifle filmin çekilişini izlerdik. Emel Sayın'ın oynadığı Feride adlı bir film vardı. Onun sa- lıncak sahnesini hatırlıyorum. Ardıç ile Zeytin Ağacı'nın arasına salıncak kurmuşlardı. Bir, iki saat o filmi orada izledik. İlk defa bir film çeki- lirken canlı seyrediyordum ve film çok ilgimi çekmişti. Sultan filmi de izledim neredeyse tamamı Rumeli Hisarüstü'nde çekilmişti. Türkân Soray'ın bir de taş ocaklarının orada çekilmiş bir filmi vardı adını hatırlamıyorum. O eğimli arazide heyelan olmuş toprak üç, dört metre çökmüştü. Orası sanki farklı bir dünya gibiydi ve orada çevrilen filmi de seyrettik. Kemal Sunal'ın başrollerini paylaştığı Umudu- muz Şaban filmi de Son Durak'da çekilmişti. O filmde de Halimpaşa girişine ve nalburların bölgesine dair görüntüler vardı. **İsmail Aydın**

DELİSİN, 1975

Ergin Orbey'in senaryosunu yazdığı ve yönettiği, yapımcılığını Ertem Eğilmez'in üstlendiği, başrollerini Tarık Akan ve Necla Nazır'ın paylaştığı 1975 yapımı Delisin filmin- de birkaç sahne Halimpaşa'da çekilmiştir. Filmin Halimpaşa futbol sahasında çekilen bir sahnesinde sahanın ve Halimpaşa'nın 1975 yılındaki hali gözler önüne serilmektedir.

MAÇI BIRAKTIK FİLM EKİBİNİN ORAYA GİTTİK

Çocuğuz Halimpaşa'da küçük sahada top oynuyoruz. Küçük sahanın yukarısına film ekibi gelince maçı bırakıp filmin çekildiği yere gittik. Tarık Akan'ı görünce hemen tanıdık. Uzun boylu ve yakışıklıydı. Necla Nazır da oradaydı. Büyük bir heyecanla izlemeye başladık. Filmin sahnesinde hatırladığım kadarıyla kuşlarla ilgili bir sahne vardı. Tarık Akan ve Necla Nazır elindeki kuş kafeslerini açarak, sahanın çimen tarafında, elleriyle havaya atarak kuşların kaçmasını sağlıyorlar- dı. **Orhan Günel**

İBO İLE GÜLŞAH, 1977

Rumeli Hisarüstü'nde çevrilen filmlerde en fazla oynayan sanatçılardan birisi de Kemal Sunal'dır. Yönetmenliğini Atif Yılmaz'ın yaptığı, Kemal Sunal ve Gülşah Soydan'ın başrollerini paylaştığı 1977 yapımı İbo ile Gülşah filmi Rumeli Hisarüstü'nün o yıllarda- ki geçekundu halini gösteren çok güzel bir filmidir. Filmde, Doğa Tepe parkının orada çekilmiş sahnelerinde arka planda Halimpa- şa, Deli Bey'in, Saka Şehabettin ve Avcılar'ın evleri de gözükmetedir. Köprünün geçtiği güzergâhı gösteren sahneler bulunmaktadır. Filmde çok sayıda Rumeli Hisarüstülü çocuk da figüran olarak oynamıştır. Filmde rol alan figüranlardan biri olan sevgili dostum Şahin Demir, Kemal Sunal ve Gülşah Soydan ile çok sayıda karede görülmektedir.

KEMAL SUNAL İLE AYNI KAREDE OLMAK ÇOK GÜZELDİ

Evimizin olduğu sokakta İbo ile Gülşah filmi çekiliyordu. Biz de izliyorduk. Filmin yö- netmeni Atif Yılmaz yanımıza gelip birkaç kişi

1966
Zeki Müren,
Düğün Gecesi

seçti. Ben de onların arasındaydım. Filmde bazı sahnelerde rol alacağımızı söyledi. Bana iki sahnede rol verdiler. Birinde Kemal Sunal ile beraber eşek sahnemiz vardı. Ben eşeğin üzerindeyim, Kemal Sunal bizi çekiyor. Diğer bir sahne de şimdi park olan eskiden top oynadığımız etrafı mezarlık olan tepede Gülşah ile olan sahnedir. O sahnede fonda Halimpaşa Korusu da gözükmetedir. O film- de unutamadığım bir anı da şöyledir: Kemal Sunal arabasıyla mahalleye geldi ama film ekibi tepeye gitmişti. Kemal Sunal mahalleyi bilmediği için yanına gelip, beni film ekibinin oraya götürür müsün, dedi. Arabasına binip doğru tepeye gittik. Kemal Sunal ile öyle bir konuşmamız olmuştı. **Şahin Demir**

SULTAN, 1978

Sultan filmi, Rumeli Hisarüstü'nü en iyi anlatan, en çok sahnenin geçtiği, neredey- se filmin tamamının Rumeli Hisarüstü'nde çekildiği bir filmidir. Sultan filminin yönet- menî Kartal Tibet, yapımcısı Ertem Eğilmez, Senaristi Yavuz Turgul'dur. Başrollerini Türkân Soray, Bulut Aras, Şener Şen ve Adile Naşit'in paylaştığı film 1978 yapımıdır.

Filmin konusu kısaca şöyledir: Mahallenin genç ve yakışıklı genci ve aynı zamanda mahalle muhtarının oğlu olan Kemal (Bulut Aras) minibüsçülük yapmaktadır. Mahallede pek çok genç kız ile çıkmakta olan Kemal, bir gün Sultan'ı (Türkân Soray) elde etmeyi

planlar. Ancak çetin ceviz çıkan kız yakışıklı genci bayağı bir hırpalar. Bu esnada genç kıza gerçekten aşık olur. Diğer taraftan ma- halle muhtarına gelen bazı kişiler gecekon- duların bulunduğu yeri satın almış ve herkesi evlerinden atmak istemektedirler. Mahalleli ve muhtar arasında kıyasıya bir kavga başlar. Mahallede en son kalan dul kadın ve birkaç aile daha başka bir yere ev yapmak üzere göç ederken, yakışıklı delikanlı dul kadının peşinden giderek ona evlenme teklif eder.

Orada harcanan emek dikkatimi çekmişti senin anlatların olduğu için başlıklara gerek var mı?

Sultan filmi çekilirken canlı izlemiştim, ilkokul dördüncü sınıfa gidiyordum. Film çekilirken izlemek ayrı bir keyif. Beyazperdede, televizyonda gördüğün kişileri yakından gör- mekte güzel bir duyguydu. O filmin çekimini canlı izlerken dikkatimi en çok çeken şey, sahnelerin tekrarlanması ve o tekrarların bıkmadan usanmadan yeniden, yeniden çe- kilmesiydi. Oyuncular gece gündüz devamlı çekimdediydi ve neredeyse sabaha kadar çok yoğun bir şekilde değişen hava koşullarında çalışıyorlardı. Orada harcanan emek dikkati- mi çekmişti.

UMUDUMUZ ŞABAN, 1979

Kemal Sunal'ın Şaban serisi filmlerinden biri olan Kartal Tibet'in yönettiği, Suphi Tekiner'in yazdığı, başrollerini Kemal Sunal

ve Serpil Nur'un paylaştığı 1979 yapımı Umudumuz Şaban filminin büyük bölümü Rumeli Hisarüstü'nde geçmekte olup Halimpaşa girişini gösteren sahneler bulunmaktadır.

Filmde, köyden kente gelen Şaban'ın yaşadığı yerde, yani köyünde (Rumeli Hisarüstü) olduğu gibi bir arsa ağası türemiştir. Halk ile arsa ağası arasında büyük bir çekişme yaşanmaktadır. Ağaya karşı çıkan Şaban, halk tarafından kahraman ilan edilir.

KEMAL SUNAL BİZİ KIRMADI

Umudumuz Şaban filminin büyük bölümü Rumeli Hisarüstü'nde çekilmiştir. Rumeli Hisarüstü'nde yaşayan çok sayıda kişi de o filmde figüranlık yapmıştır. Filmde Papaz'ın kahvesi, Aslan Bey'in nalbur dükkânı, briket yapılan alan, Pazaryeri ve Halimpaşa girişi, eski muhtarlığın alanı kullanılmıştır. Film çekimine ara verildiği zaman Kemal Sunal'ın yanına gidip, fotoğraf çektirebilir miyiz, dedik. Tabi ki gençler, dedi. Kemal Sunal çok doğal çok sevecen biriydi. Orada biraz konuşma olanağı bulmuştuk. **Zeynel Bal**

İNÖNÜ STADI'NDA GÖREVLİYDİM

İnönü Stadı'nda çevrilen Gol Kralı filminin tribün sahnesinde ben de vardım. 1980 yılında hafta sonları statlarda görev alıyordum. İnönü Stadı'nda Beşiktaş-Fenerbahçe maçı vardı. Maçtan önce stada film ekibi geldi. Kemal Sunal'ın başrolünü oynadığı Gol Kralı filmi çekileceğini söylediler. Bizi de tribün sahnesinde figüran olarak oynattılar. Rıza'nın daha yeni Beşiktaş A Takımı'na çıkmak üzere olduğu dönemde. Küçük de olsa filmde rol almıştık. **Rıza Öztürk ■**

1971

Feride

1975

Delisin

1977

İbo ile Gülşah

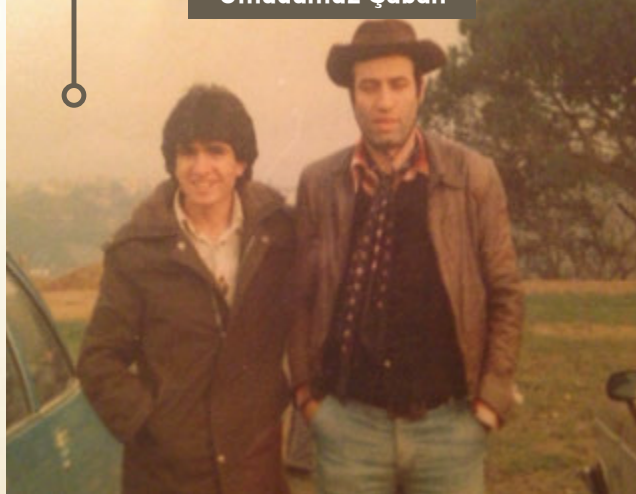
1978

Sultan

1979

Umudumuz Şaban

1982

Çiçek Abbas

Yaşlı(kurt) Denizci A'rıza Reis'in Dili

Abanoz: Ekseriyetle sıcak memleketlerde ve bilhassa Hindistan'da yetişen siyah bir ağaçtır. Gayet sert olup gemi inşaatının deniz kısımlarında en ziyade delik ve temas dola-yısıyla aşınmaya maruz kalan yerlerde kullanılır.

Baak: Bir nevi buluttur. Sair bulutlardan daha yoğunur. Kenarlarının saçaklı olmasından ve renginin boz veya kur-şuniye dönük bulunmasından bilinir.

Cereskal: Ağır cisimleri kullanmakta kullanılan bir tür palangadır. Dilleri demir çerçeveler içine alınmış ve doblin zincirlerle donatılmış ve palanganın boşaltılmamasını sağla-mak için de kastanyola tertibatı yapılmıştır.

Çalmak: Ahşap tekne imalatında veya tahta-nın kullanılacağı işe veya konacağı yere göre bir tarafını yontmaktır.

Dalga: Belli bir derinliğe ka-dar denizdeki su tabakalarını oluşturan küçük dalgaların ayrı, ileri doğru hareketlerin-den oluşan kabarıklıktır. Bu kabarıklıklar uzun mesafele-re doğru çoğalır, sığ sulara geldikleri zaman bir geriye dönüş hareketiyle alta doğru kıvrılırlar ve o anda kavisle-nerek deniz yüzeyi üzerinde çatlaklar oluştururlar. Küçük dalgalar yüzeyin oynama ye-teneğine ve büyüklükte çekim kuvvetine dayanır.

Façuna: Halatların fazla sürtme ve dokunma karşısında kalan aksamı mürnel veya gırcala sararak üzülmekten korumaktır.

Gali: Pek eskiden Akdeniz'de yelken ve kürekle işletilen havalesiz altları düz bir sınıf gemilere verilmiş isimdir. Gemilerin üst güvertelerinde ve palavralarında bulunan mutfaklara da denirdi.

Hacmi istiabi: Bir geminin kadem küpü yönü ile olan hacmin büyüklüğüdür. 100 kadem küpü veya 3,8376 metre küpü bir tonilâttadır.

Izbandut: Eskiden Rum korsanlarına denirdi.

İçeriden dönmek: bir limandan kalkan veya sahili izleyerek seyreden bir geminin sahil tarafına doğru harmanlayarak dönüşe, yön değiştirmesine denir.

Kabak meftemi: Mayısın son haftası içinde esen bir mevsim rüzgârıdır.

Lamba: Yuva demektir.

Mahruti şamandira: Koni biçiminde yapılmış şamandırala-ra denir.

Narin yapılı: Başı dar keskin olarak yapılmış gemilere denir.

Olta: Balık avlamakta kullanılan at kılından bükülmüş, de-nize atılan uçlarına kurşun ve iğne bağlanan ispavlolardır. Bunların kullanıldıkları işe göre katları değişir.

Paçamora: Eski gemicilerin peksimet kırıklarını bir kara-vana içinde islatarak ve üzerine yağla kavrulmuş soğan dökreke yaptıkları yemeğe denirdi.

Rafiyö: Akdeniz'de kullanılan bir tür yapı filikalarıdır. Enleri boylarının yarısı kadar yapılan bu tekneler genellikle bir latin yelkeni ve bir tek filokla donan-mıştır. Gerektiğinde kürekle de yürütülür.

Sabura: Gemilerin dengele-rini sağlamak için sintineye konan blok ağırlıklardır.

Şalopa: Yük taşıma işlerin-de kullanılan bir tür deniz aracıdır.

Tavlon: Gemilerin üst gü-verteden itibaren beşinci kat güvertesidir. Bundan sonra (Kuntura tavlon) ve (Sintine) güverteleri gelir.

Usturmaça: Gemilerin bir yere aborda olduklarında, boyalarından sıy-rılmaması, kaplamalarının ezilmemesi için yanaştıkları bordalardan sarkıttıkları esnek halat ya da daha başka maddelerden yapılmış değişik tipteki yastıklardır.

Üflemek: Rüzgârın tatlı tatlı esmesi.

Varagele: İki mevki arasında gerilen bir halat üzerinde hareket eden bir araçtır.

Yoma: Genellikle kalan halatlara verilen addır.

Zivana: Genellikle bir yuvaya girecek ağacın başını yuvaya uygun olarak yuvarlak ya da köşeli yontmaktır.

İzbiro: çeşitli cisimleri çekmek ve kaldırmak için halattan yapılan sapanlardır. Kullanıldıkları işe göre (Fıçı izbirosu, Baya izbirosu, filika izbirosu, Kancalı izbiro, Suğalı izbiro) gibi isimler verilmiştir.

Eskiçağda Boğaziçi ve Yer Adları

TARİH içinde Boğaziçi'nin önemi kuşku götürmez... Kaybolan eski Boğaziçi'nin tarih içindeki durumu ve karakterini yer-terli bir biçimde ele alan eser pek yok. Boğaziçi tarihi ve arkeolojisi de yeterince ortaya konamamıştır. Boğaziçi ile ilgili en önemli kaynak ve araştırmalar Prof.Dr.Semavi Eyice'nin makaleleri, bildirileri, bilimsel çalışmalara-dır. Bizans döneminde burada sadece kıyılarda belki birkaç balıkçı köyü, tepe-lerde de manastırlar vardı.

AVRUPA/TRAKYA YAKASINDAKİ ESKİÇAĞ YER ADLARI VE GÜNÜMÜZDEKİ TÜRK İSİMLERİ:

Metopen/Metopon/Argyopolis: Tophane,Fındıklı çevresi
Aianteion: Salı Pazarı
Palinormikon: Fındıklı
Thermastis/Butharion: Kabataş
Pentekontorikon: Dolmabahçe
Asonion/Diplokionion: Beşiktaş
Arkheion/Kilidion/Arsaberu: Ortaköy
Kleidion: Defterdarburnu
Kalamos/Tarasios: Kuruçeşme
Hestia/ Anaplus: Arnavutköy
Kheiai/Phileporon: Bebek
Hermaion/ Pyrrias/Phoneas: Rumeli Hisarı
Rhodes:Şeytanburnu
Gyranikon Limen/Phoneas: Baltalımanı
Kyparodes: Emirgan
Lasthenes/Sosthenion: İstinye
Kamarodes/ Terminer: Yeniköy
Pitheku Limen: Kalender
Pharmakias/ Therapeia: Tarabya
Kleides/ Kledi To Ponte: Kireçburnu
Bathyskolpos/Kalosargos: Büyükdere
Simas: Mesarburnu
Skletrinas/Simas: Sarıyer
Milton: Tellitabya
Serapeion/Kalaskepe: Rumelikavağı
Timaea Turris: Deniz Feneri
Ephe Siatas: Büyük Liman
Lykion Limen: Hamsili limanı, Garipçe?
Gypopolis: Papazburnu
Panion: Rumeli Feneri
Symplegades/Kyaneal: Öreke Kayalıkları

ANADOLU YAKASINDAKİ (ANTİK BİTHYNİA) ESKİÇAĞ BOĞAZIÇI YER ADLARI:

Arkla: Kız Kulesi
Damalis: Salacak
Khrysopolis/Skodra/Skutare: Üsküdar
Kyrhso Keramos: Kuzguncuk
Rholzousa/ Istauros: Beylerbeyi
Procesdikos/ Bikonion/ Sophiana: Çengelköy
Lykadion: Vaniköy
Skaliai/ Perarion: Kandilli
Potamanyon/ Areias: Anadolu Hisarı
Phile/ Philae: Körfez
Phriksu Limen/ Bocadion: Kanlıca
Katanganon/ Eiranaion: Çubuklu
Pailodes: Paşabahçe
Amykos/ Arnykos/Amnikos: Beykoz
Aietu Rynkhos: Selvi burnu
Daphne: Umuryeri
Argyronion: Macarburnu
Yuşa tepesi
Yoros Bizans Kalesi
Hieron: Anadolu Kavağı
Khelaiohrolimen/Korakion: Keçi Limanı
Mokadion: Filburnu
Dio Sacra: Poyraz Limanı
Ampelodes: Kabakoz Köyü
Ankyreion: Yumburnu
Asia Feneraki: Anadolu Feneri

VECDİ ÇIRACIOĞLU

Amasralı balıkçı Ahmet Reis ile Denize Dair Nostaljik bir Sohbet

AHMET Reis, önce yunus balıklarıyla ilgili bir sorum olacak. Karadeniz'de yapılan yunus avlarında, daha doğrusu katliamlarında burada mıydın?

1937 yıllarında başladı galiba. Yunusun yağı için yaparlardı. Trabzon ve civarında çok yapmışlardı. Burada Amasra'da bizim evin altında, Kuşna'da kazan kurup, kaynatırlardı.

Kuşna'yı biliyorum. Beni Amasra'da en çok etkileyen yerlerden biri. Adının anlamı-nı çok aştırdım. Bulamadım. Ne anlama geliyor?

Kuşna tanıtım... gerçekten ben de adının ne anlamına geldiğini bilmiyorum.

Eski çağlarda kalyonlar ora denizine demirler, sandalla karaya çıkıp, Kuşna yo-kuşundan Ceneviz Balyos'una liman kaydı yaptırırlarmış, diye biliyorum.

Muhakkak.

Yokuştan çıkarken sol tarafımıza gelen kavalığa açılmış mum nişleri var. Geceleri aydınlatan, yol gösteren o zamanın elekt-rik direkleri, lambaları...

Mum yerine belki de kandiller kullanılıyor-du, kim bilir?

Neyse yunuslara dönelim. Devlet yunus avı için destek veriyormuş. Hamsinin o de-virlerde Et ve Balık Kurumu'ndan alış fiyatı 5 kuruş, yunus yağı kilo fiyatı 35 kuruş.

Yapılıyordu burada yunus avı... Tarlaağ-zı'nda kayınpederimin köyü vardı. Onlar Laz. Buraya yerleşmeler.

Sende de Lazlık var mı Ahmet Reis?
Ben buralıyım da onlar Laz. Trabzon'un Vakfıkebir tarafından gelip yerleşmişler. Onlar o zamanlarda sürekli bu işi işlerlerdi. Yunus işi yaparlardı. Kazancılık, yani yunus yağı!.. balık vuracak, kaynatacak ve kilo işi ayakka-bı yapımında kullanılan yağı sanayide satacak...

Onlar vurarak mı yapıyorlardı, yoksa ağla mı yakalıyorlardı?
Mavzerle vurarak. Sonra ağ gerdiler, büyük ağılar gerdiler.

Vururlarsa büyükleri vuruyorlar, küçük-lerin büyüyene kadar şansları var yaşama-ya. Ağla yakalamada katliama yavru-lar da giriyor.

Hepsi giriyor. Yavru dediğimiz zaman gene 2-3 kilo çeker tanesi. Ağ gerdğinde; ağız uzunluğu, buradan attığında en az 600 me-tre, en fazla 1000 metre. Açktan doğru saran bir ağ. Yunus ağlarının alayı böyle. İki motor kuruyor ağı. Gözleri kalın simciden 30-40 santim olan uzun bir ağ bu. 1000 metre olsa da bu ağ bir yekun yapıyor. Seyrek gözlü ağ olduğu için çekmek ve toplamak rahat.

Tırtık diyorlar değil mi yavru yunuslara?
Tırtak, tırtık değil! Şöyle böyle dirseğim-den parmak ucuma kadar boyu olan yavru-lar bunlar.

Tırtak bir tür olarak geçiyor Karade-niz'de. Afelina var!.. Üç türden söz ediliyor Karadeniz'de. Afelina en büyüğü...Bir de Mutur var.

Tırtak yavru ama! Bütün yunus yavrula-rına Tırtak deniliyor. Küçük hayvan. Birkaç günlük, yeni doğmuş... Ben burada surların altında gördüm bir tane, ölmüş sandım. Baktım, yuvarlanıyor dalgalarla. Küçümen bir yavru. Gideyim yanına alayım, dedim. Meğer canlıymış kerata! Eriştinin içinde böylece duruyordu.

Erişti nedir?
Derelelerden gelen selle, sular ne tarafaysa o tarafa akıntıyla alâkalı odun, kıymık, dal, denize atılan maddeler giderler. Onlara erişti deriz yörede. Bunlar anafor yapar, hepsi bir arada toplanır.

Ne oldu yavru?
Aldım çöpün içinden, saldım temiz suların bağına, büyüsün de insanlara av olsun, diye!

Neyse ava gelelim yani katliama...
Devlet mavzer, kurşun dağıttı. Sonra yasakladı.

Yasak 1980'li yılların başına denk ge-li-yor, yanılmıyorsam.
Silahla, az önce dediğim gibi, seçiyorsun büyüklere ama ağda seçemiyorsun. Seçimi batsın! Resmen katliam... Yunuslar motorla kafa kafaya yarış ederler. Motordakiler de kanca var, geniş kanca...

Kakıç gibi...
Kakıç değil kanca... O kancayı motorla beraber hızla seyreden yunusa vurduğunda kafa tarafından, kaldırıp doğru ambara indirir ve kancayı hayvandan kurtarır. Hayvan ne kadar ağır olursa olsun, kendi kendine havaya kalkıyor yas, kendi ve motorun hızı yardımıyla onu yukarıya havalandırır. Doğru hayvan ambara.

Bir belgeselde görmüştüm. Orkinosları da öyle katlediyorlardı. Onlar yunuslardan daha küçük tabi. Zindandelen, torik gibi... Ellerindeki kancalarla birçok balıkçı, bir sürü dolusu balığı katletmişti.

Balıkçılar buna 'çırpma' derler. Çırpmaya

tek çırpma oltası, çift kürek gidersin. Dört kürek. Makine yok o zamanlar. Bakarsın pala-mut 'comburda'mış!

Yani corum, cürüm, kaynatı; denizcilerin yörelerine göre değişen denizin üzerinde balığın kaynaşması. Boğaziçi'nde buna 'corum, cürüm' deriz.

Yemiliyor hayvan...

Kaynıyor...
Orada bir şey bulmuş yiyiyor. İstavrit, hamsi... Yem yiyor hayvan. O arada sandalla gider, çırpmayı ortalarına atar, çekersin. Çektiğin sandalın içine... Çırpma oltası 'da-mak'sızdır. Salladın mı çırpmadan balık içeri düşer. Damak oltanın, yani iğnenin çırpmanın ucunun içe kıvrık yeridir.

Tırnaksız iğne yani.
Denizler o balıkları av olarak bahşetmediği için, şimdi, artı o tarih de yok. Tekerrür etme şansı, şu andan itibaren sıfır...

Bir hikâye atlatayım çırpma ile ilgili. Altı kişi tek kürek balığa çıktık. O zamanlar kimse-de makine yok. Kürekle altı çiftiz. Çarpma ya-pacağıız. Ada burnundan biraz açıldık, oltaya tek bir balık vurdu. Tek balık ama şöyle yarım kulaç uzunluğunda iri, tek bir balık. O yana gittik, bu yana gittik balık sırta kadem basmış! Rahmetli Topal Yakup belinden bıçağı çıkardı, oturağın üzerine balığı yatırdı. Altı lakerdaya balığı böldü. Altı kişiye altı lakerda... bir kişiye bir lakerda. "Hadi evinize, bunu yiğin" dedi. Eve birer lakerdayla dönmüş, bir lakerda evdekileri doyurmuştu.

Boğaz'da corum yaptığında kıyıya 1.5 metre çapında tor koyardık.

Çökertme gibi...
Çökertme dibe paralel, bizimki denize kıyı-dan dik. Koltuklu sandaldan farş tahtalarıyla corum yapmış balığın suyuna vururdum. Balık tora tamamen girdiğinde ağzını rıhtıma ge-tirdiğimizde ağırlığından kaldıramadık. Tora kaçık vurup çektiğimizde kaçıcın toru yırttığı yerlerden alıklar tekrar denizin bağına kavu-şurdu. Satamadığım, kimsenin rağbet etme-diği bir kamyonet iri istavrit balığını Rumeli Hisarüstü'nde Halimpaşa korusuna döktüğü-müzü hatırlıyorum. Kofana torik, lüfer varken kim bakar istavritin yüzüne?! Şimdi istavritin

kılıcı para ediyor. Corum zamanı denizin üzerinden giderdi küçük balıkların vücudu. Sadece kuyrukları denizin içinde olurdu, can havli tabii. Yaşam savaşı işte... Bu savaş, balık beyni denilen küçük beyne sahip hayvanlarda da var, içgüdüleriyle olsa da...
Sen ne iş yaparsın?

Ben Mühendisin Ahmet Reis. Metal m-hendisliyim. Dökmüycüyüm. İstanbul Teknik Üniversitesi'ni bitirdim.
Sizin gibi insanlar bu memlekete lazım. Velinimet... Hoca yani!..

Ben, mesela 'damak'ın ne olduğunu bilmiyordum, şimdi aklıma yazdım!
Yorgan iğnesini ısıt, kızarsın. Kargabur-nuyla kıvrır. Alsana damaksız iğne!..

Ahmet Reis, ben kitaplarımın arkasına sözlük koyuyorum, denize dair. Buradaki kelimeler, balıklar yok olduğunda, balıkçılar kaybolduğunda yok olacaklar.
Güzel yapıyorsun...

Gene yunuslara dönelim istersen...
Dönelim... İşte bu yunus familyalarını mav-zerlerle yok ettiğimiz zamanlar denizler kan kırmızı keserdi. Karadeniz tekneleri gelirdi. En çok Doğu Karadeniz'den gelenler avlarırlardı.

Yüz binlerle anılan aileler yok edili-yormuş. Sadece bizim denizlerimizde değil. Sovyetlerin Karadeniz'de kıyısı olan ülkelerde; Ukrayna, Romanya gibi ama katliamın en fazlası bizde.

Avlanması kolay. Al mavzeri önünde senle oynasın balığı vur. Teknenin yanında seninle oynasacak, yarış ediyor... Kaçamıyor ki hay-van, insan dostu, memeli. İnsana denizde en yakın hayvan, karada at neyse...

Yunus doğuracağı zaman akrabası dışı yunuslar yardım ederler, doğurturlar ve yüzme öğretirler Tırtaklara. Resmen ailele-ri var ve kendi aralarında çıkardıkları sesle anlaşıyorlar. Biz insanlar çıkardığımız ses-le-ye konuşma diyoruz ama onların çıkardık-larına nedense demiyoruz. İnsanoğlu kendi ırkını katlettiği gibi kendinden olmayanı da çok kolay katletmeye vazifeli.

Günah... Ağılıyor hayvan. Bir gün Bozte-pe'den bakıyoruz... Arka tarafta ağ vurdular yunusa ve dinamit attılar hayvana. Yirmi-o-tuz küçük kayık vardı. Dinamitten ölmeyen hayvan ağa vurduğu zaman ağı açmasını diye sandalları ağa eşit aralıklarla bağlıyorlardı ki ağı kaldırıyorlardı. Sandallar şamandıra görevi görüyordu. Böylelikle yunus ağın üzerinden atlayıp kaçamıyordu. Yunuslar öyle bir ağılıyorlar ki anlatamam. Vallahi billahi ta-tepelere kadar, Asker Suyu çeşmesine, Roma yol anıtı Kuş Kayası'na kadar seslerinin geldi-ği söyleniyordu. Ölüren ağıladılar topluca, bir tören gibi. Böyle böyle yok ettik yunusları...

Ahmet Reis bu kadar yeter, teşekkür ederim, rastgelez... ■

100 YILLIK KARADENİZ GELENEĞİ

SARIYER'DE FORMULAZ!

Karadeniz'in hırçın coğrafyasının çocukluk eğlencesi 'Formulaz' yarışları bu kez Sarıyer sırtlarında hayat buldu. Kırılan tekerlekler, küçük kazalara rağmen yarış sürdürmeye devam eden yarışmacılar kimi zaman elleri kimi zaman ayaklarından destek alarak yarışi tamamladı.

ESKİ bir Karadeniz geleneği olan ve Formula 1 yarışlarından esinlenerek 'Formulaz' adını alan tahta araba yarışları için sürücüler Sarıyer Ferahhevler'de hazırlanan pistte ter döktü. 2009'dan bu yana Rize'nin Ardeşen ilçesine bağlı Tunca Beldesi'nde düzenlenen yarışlar el yapımı tahta arabalar bu kez Sarıyer yokuşlarındaydı.

SAMAN BALLYALARI BARIYER OLDU

Gruplar halinde yapılan yarışlar sırasında kazaların önüne geçmek için yol kenarlarına saman balyaları yerleştirildi. Sürücüler de geleneksel lastik ayakkabı ve kil çorabın yanı sıra kask, kolluk ve dizlik takarak olası bir kazaya karşı önlem almayı ihmal etmedi.

ESKİ ŞAMPİYONLAR YARIŞTI

Yarışanlar arasında daha önce Rize'de düzenlenen yarışlarda dereceye girenlerde vardı. Ardeşen'li Muhammet Zengin çocukluğunda yaptıkları yarışları Sarıyer'de düzenlediklerini söyleyerek "O gelenek buraya taşındı" diye konuştu. Geçtiğimiz yıllarda Tunca'da düzenlenen yarışlarda birincilik kazanan Eşref Büyüksöfoğlu "Tunca'da düzenlenen yarışta ilk etapta birinci oldum ama ikinci etapta Kenan Sofuoğlu'yu geçemedim. Pist çok dik değil,

hızlı bir yarış olmayacak. Ama keyifli bir yarış olacak" dedi.

TÜM YARIŞMACILAR BÜYÜK ÇABA SARF ETTİ

Rampadan aşağıya hızla direksiyon sallayan yarışmacılar eğlencenin ve heyecanın tadına vardı. Vatandaşların yol boyunca dizildiği ve heyecanla izlediği yarışlar sırasında zaman zaman küçük aksilikler de yaşandı. Kimi yarışmacının tekerleği kırıldı, kimisi virajı alamadı, ama bütün yarışmacılar büyük bir gayretle yollarına devam etti. Bazı sürücüler elleri bazıları ile ayaklarıyla itirerek aracının hızını arttırmaya çalıştı. Yarışmaya katılan İsmail Avni Bayrak, daha zorlu pistlerde yarışmaya alışkın olduklarını söyleyerek, pistin kısa olduğunu belirtti.

HORON DA VARDI MUHLAMA DA

Yarış parkuru boyunca Karadeniz yöresine özgü yemeklerin yer aldığı standlar kuruldu, yöresel yemekleri tadıldı. Yarış sırasında yöresel kıyafetlerden horona kadar Karadeniz'e özgü renkler ve sesler yer aldı. Gençler horonla coştı. Ailesi ile birlikte yarışları izlemeye gelen Serpil Demircioğlu, "Birlik ve beraberliği biz de paylaşmak istedik. Herkesi buraya davet ediyoruz" diye konuştu. ■

6.SARIYER EDEBİYAT GÜNLERİ FAKİR BAYKURT ÖYKÜ YARIŞMASI

"Herkesin bir öyküsü vardır"

ÖDÜLLÜ YARIŞMA

Detaylı Bilgi
www.sariyer.bel.tr

www.sariyer.bel.tr

f Sarıyerbld t SarıyerBelediye v Sarıyer.tv.tr

ÇAĞRI MERKEZİ

4441
722

SON BAŞVURU TARİHİ
03 Mart 2017

Kuklalar Sarıyer'de canlandı!

SARIYER Belediye Tiyatrosu, 19. Uluslararası Kukla Festivali'nde, Singapur ve Yunanistan gruplarının sergilediği iki oyunu Sarıyerlilerle buluşturdu.

Karagöz, Türkiye'nin geleneksel kuklası olarak dünyanın Türk tiyatrosu adına seyrettiği bir kukla kimliği olarak sevildi. Karagöz Gölge Oyunu 2017 yılında 500. Yılıni kutlamaya hazırlanırken, Cengiz Özek Sanat Yönetmenliğinde ve Karadeniz Kukla Vakfı'nın ev sahipliğindeki Festival İstanbul'da başladı.

Avusturya, Belçika, Fransa, Hollanda, İspanya, İtalya, Macaristan, Romanya, Singapur, Yunanistan ve Türkiye'den katılan gruplarla gerçekleşen Kukla Festivali'nin bir ayağı da Sarıyer Halk Eğitimi Merke-

zi'nde gerçekleşti.

Sarıyer Belediye Tiyatrosu Genel Sanat Yönetmeni Gökhan Bulut, "Biz Sarıyer'de Mahallelerde Tiyatro Şenliği, Sarıyer TiyatrOda (Tiyatro Oda) Şenliği gibi çeşitli projeler üretiyorduk. Şimdi de, bir projenin içine dâhil olduk. 19. Uluslararası Kukla Festivali ile Sarıyer halkını buluşturduğumuz için çok mutluyuz" şeklinde konuştu.

"Kukla Gösterisi" ne Miniklerden Tam Not!

Renkli görüntülere sahne olan 19. Uluslararası Kukla Festivali'nde Singapurlu, Puppets and Mascots Specialists grubunun "Singapur Sokakları" adlı kukla oyununu ve Yunanistan'dan gelen Antamapantahou ekibinin "İpli Müzikal" oyununu Sarıyerli 300 öğrenci bir arada izledi.

Sarıyerli çocuklara, heyecan dolu dakikalar yaşatan Singapur ve Yunanistan grupları, minikler tarafından tam not aldı. Sarıyer'in çeşitli okullarından gelen öğrenciler, oyun süresince keyifli anlar yaşadılar.

Sarıyer 5. Kilyos Kum Zambakları Festivali

SARIYER Belediyesi ile Kilyos Çevre Koruma Derneği'nin işbirliği ve Sarıyer Rotary Kulübü'nün sponsorluğunda düzenlenen 5. Kilyos Kum Zambakları Festivali Sarıyer'in Gümüşdere plajında sanatseverlerle buluştu.

Sarıyer Belediyesi ve Kilyos Çevre ve Kültür Derneği'nin katkıları ile Sarıyer Rotary Kulübü sponsorluğunda bu yıl 5.si gerçekleşen festivalin teması "barış"tı.

Doğanın korunmasında duyarlılık gösteren Sarıyerlilerin katıldığı açılışta konuşma yapan Sarıyer Belediye Başkan Yardımcısı İsmail Erdem, festivalin barış adına olduğunu dile getirerek, "Sosyal belediyeçilik anlayışımızla doğaya sahip çıkıyoruz ve kum zambakları ile doğada nesli tükenmek üzere olan tüm canlılarla ilgili her türlü çalışmayı yapacağız. Ülkemiz zor günlerden geçiyor ve bu 3 günde festivalin teması barış oldu" dedi.

Sarıyer Belediyesi Halk Dansları Topluluğu'nun gösterisiyle başlayan festivalde Kilyos Çevre ve Kültür Derneği Başkanı Güler Sönmez ve Sarıyer Rotary Kulübü Başkanı Fulya Temeltaş birer teşekkür konuşması yaptı. Konuşmaların ardından katılımcılar Gümüşdere plajında bulunan kum zambakları alanına gidip hatıra fotoğrafı çektiler.

Kilyos ile özdeşleşen yeşil yapraklı, beyaz çiçekli ve soğanlı bir bitki olan kum zambaklarını koruma altına almak ve farkındalık yaratmak amacıyla geleneksel olarak düzenlenen Kum Zambakları Festivaline yalnız Sarıyerli'ler değil İstanbullu sanatseverler de yoğun ilgi gösterdi. Festivalde ayrıca, Mikrokredi desteği alan kadınların el emeklerini sundukları; resim sergisi, el sanatları ve film gösterileri yer aldı.

Sarıyer'de; deniz, kum, güneş ve Sanat

Sarıyer Belediyesi'nin düzenlediği sanatın eğlenceyle bütünleştiği "Kumda Sanat Festivali" Kilyos sahilinde gerçekleşti.

SANATA gönül verenler ve farkındalık yaratmak isteyenler, kum-salda hazırlanan çalışma alanında, çakıl taşlarından mozaikler ve çevreden toplanan malzemelerle kumdan heykeller yaptı.

Heykeltıraşlar, ressamalar, öğrenciler ve sanatseverlerin bir araya gelerek yaptığı heykelleri teker teker gezen Sarıyer Belediye Başkanı Şükrü Genç, yapılan çalışmaların hikâyesini dinleyerek "Sanatsız bir toplum olmasın" dedi.

BU YIL Kİ MESAJ; DEMOKRASİ VE BARİŞ İÇİN

Kumun, demokrasi, barış ve özgürlük için şekillendiği festivalde geçtiğimiz yıl Bodrum'da kıyıya vuran cansız bedeniyle dünyayı derinden sarsan 'Aylan bebek', bu kez kumdan heykeliyle Kilyos sahilindeydi. Aylan bebeğin heykeli dışında Şinasi Yelkenci'nin deniz kabuklarından yaptığı 'Kelebek' adlı eseri büyük ilgi gördü. Çocukların da katıldığı etkinlik, renkli görüntülere sahne oldu. ■

CEREN CANDEMİR

Kitap

Benzersiz Bir Hayat

Bulgar Kralı II. Simeon
Simeon Saksokoburggotski

YAPI Kredi Yayınları'ndan dünya siyasi tarihinin en sıra dışı otobiyografilerinden biri: "Benzersiz Bir Hayat, Bulgar Kralı II. Simeon". Sébastien de Courtois'i katkılarıyla hazırlanan "Benzersiz Bir Hayat" Kitabı, 6 yaşında kral, daha sonra sürgün ve ülkesine döndükten sonra da Başbakan olan Kral II. Simeon'un sıra dışı hayatını anlatıyor. 6 yaşında Kral oldu. Kimi aile üyeleri Komünist Parti döneminde kurşuna dizilince 9 yaşında sürgün olarak ülkesini terk etmek zorunda kaldı. Çocukluğu, İstanbul üzerinden gittiği İskenderiye'de, gençliği Madrid'de geçti.

Bir gün aklından ve kalbinden hiçbir zaman çıkarmadığı Bulgaristan'a geri dönme umudunu asla yitirmedi. Ve 1946 yılında sürgün edildiği ülkesine 50 yıl sonra, 1996'da geri döndü.

Kurduğu siyasi hareket 2001 genel seçimlerinden zaferle çıkınca bir mucize gerçekleşti: Sürgün kral Başbakan oldu.

Simeon Saxe-Cobourg-Gotha, Simeon Saksokoburggotski ya da daha bilinen adıyla II. Simeon'un (ona Mr. Europe da deniliyor) hayatı Avrupa tarihinden dünyaya açılan bir pencere adeta. Yaşamı ve verdiği mücadelede de Bulgaristan'ın hak ettiği refah seviyesine çıkarma mücadelesi. Ve bu benzersiz yaşamın keşitdiği Kraliçe Elizabeth'ten General Franco'ya, şâhik İspanya kralı Juan Carlos'tan İran Şâhi Pehlevi'ye ve Fas Kralı II. Hasan'a kadar pek çok isim... ■

Ayin Kitapları

- **Kürk Mantolu Madonna**
Sebahattin Ali
- **Sızıntı-Wikileaks'te Ünlü Türkler**
Barış Pehlivan-Barış Terkoğlu
- **Arkadaşıma Veda**
Zülfü Livaneli
- **Şimdiki Çocuklar Harika**
Aziz Nesin
- **Ekmek Kavqası**
Orhan Kemal

Sergi

TEK VE ÇOK Salt GALATA

TEK ve Çok, Türkiye'de 1955-95 dönemini, adım adım gerçekleştirilen sanayileşme ve uzantısındaki tasfiyenin meydana getirdiği nesneler aracılığıyla ele almış.

Bir dönem yürümesiyle meşhur merdane-li çamaşır makinasından tutun Murat 124'ün direksiyonuna, çocukluğumuzun Ülker biskü-vu kutularından uğruna nice maçlar yapılan Tamek meyve suyu şişelerine kadar kişisel tarihimize izleri olan nesneleri görmek mümkün. Tek ve Çok, 80'li yılların başında piyasaya çıkan şişe su ile bir ürünün ambalajına kendisinden çok para ödeme haliyle

tanışan toplumun oluşturduğu yeni maddi kültürü irdeliyor. Sergiyi 13 Kasım'a kadar SALT Galata'da gezebilirsiniz.

SALT Galata'da 13 Kasım'a kadar devam edecek olan Tek ve Çok sergisi paralelinde, serginin odak konularını irdileyen konuşma ve film gösterimlerine ek olarak fotoğraf atölyesi ve geziler gerçekleştirilecek.

Tek ve Çok Gezileri: İstanbul Modern
3 Kasım Perşembe, 18.00-20.00

Tek ve Çok Gezileri: Yıldız Holding
5 Kasım Cumartesi, 14.00-17.00

Ekim ve Kasım aylarında gerçekleştirilecek gezilerde, seçili iki eser üzerinden 80'ler Türkiye'sinde sanat piyasasının gelişimi incelenecek.

Tek ve Çok Söyleşileri: Kuyumculuk
Ayşe Coşkun Orlandi, Merujan Gevik ve Arman Sucuyan
4 Kasım, 19.00
SALT Galata, Oditoryum
Tek ve Çok Söyleşileri: Oyuncakçılık
Fatoş İnhan ve Sunay Akın
11 Kasım, 19.00
SALT Galata, Oditoryum ■

İVAN İVANOVİÇ VAR MIYDI, YOK MUYDU?

Tiyatro

TİYATROADAM'IN merakla beklenen yeni oyunu Nazım Hikmet'in çarpıcı eseri "İvan İvanoviç Var mıydı, Yok muydu?" Emrah Eren rejisi ve Tiyatroadam tarzıyla sahnede... İvan İvanoviç Var mıydı, Yok muydu?

05 Ekim 2016 20:30
Ortaköy Afife Jale Sahnesi, ve her çarşamba günü izleyebilirsiniz. "İnsan neden güç ve mevki sahibi olduğunda erdemlerini unuttur?" Olay Rusya'da geçer. Bir taşra kasabasında... Her şeyden önce yani, insanlara kağıtlardan çok inanan, kasabanın en sorumlu mevki sahibi amiridir, Petrof. Dürüst, yardım sever, iyi bir insandır. Bütün kasaba onu seviyor, saygı duyuyordur. Peki ya otorite? Otorite sahibi mi-

dir?Erdemleri ve otoritesi arasında sıkışmış bir insanın, her çağda karşılaşılın, çok tanidik, hatta başımıza gelebilecek değişiminin/dönüşümünün yarı tatlı öyküsüdür bu... Trajik, komik, hipnotik bir öykü... Peki ama bu öyküde "İvan İvanoviç Var mıydı, Yok muydu?"

Yazan: Nazım Hikmet
Yöneten: Emrah Eren
Dekor - Kostüm Tasarım: Barış Dinçel
Işık Tasarım: Yüksel Aymaz
Hareket Düzeni: Esra Yurttut
Oynayanlar: Aşkın Şenol, Baransel Gürsoy, Berk Yaygın, Deniz Özmen, Fatih Koyunoğlu, Gökhan Azlağ, Pınar Tuncçelil ■

Sinema

Çin Seddi (The Great Wall) 30 Aralık'ta Sinemalarda

DÜNYACA ünlü yıldız Matt Damon'ın başrol oynadığı ve günümüzün en başarılı görsel tasarımcılarından Zhang Yimou'nun yönetmenliğini üstlendiği (Hero, House of Flying Daggers) Çin Seddi filmi, dünyanın en ikonik yapısı üzerinde, seçkin bir asker gücü tarafından insanlığı korumak için

sergilenen cesur bir direniş hikayesini konu alıyor. Yimou'nun ilk İngilizce yapımı olan Çin Seddi, tamamı Çin'de çekilen ilk en büyük film olma özelliğini taşıyor. Filmin diğer oyuncularları arasında Jing Tian, Pedro Pascal, Willem Dafoe ve Andy Lau da yer alıyor. ■

SARIYER'İN MÜZELERİ

SADBERK HANIM MÜZESİ

➤ VEHBİ Koç vakfına bağlıdır. Vehbi Koç'un eşi Sadberk Hanım'ın adını taşıyan ve Azaryan Yalısı adı ile bilinen bina ve ekinde etnografik eserler, Türk eliş sanatının örnekleri, Osmanlı gümüş, porselen, cam, çini, gibi eserlerin yanı sıra Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan oluşan eserlerin ağırlıkta olduğu zengin bir arkeoloji koleksiyonu bulunmaktadır.
Kuruluş Tarihi: 14 Ekim 1980
Ziyaret: Çarşamba günleri dışında diğer günler 10.00-18.00 saatlerinde açıktır.
Adres: Büyükdere Mah. Piyaşa Cad. No: 27-29 Sarıyer
Tel: (212) 242 38 13-14
Faks: (212) 242 03 65
www.sadberkhanimmuzesi.org.tr

SABANCI ÜNİVERSİTESİ SAKIP SABANCI MÜZESİ

➤ BÜYÜK bir park içinde yer alan villada (Atlı Köşk) Hat sanatı örnekleri, 19. Yüzyıl Avrupa dekoratif eşya,

mobilya, porselen, tablo, halı ile Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Türk Ressamları ile Osmanlı sınırları içinde yaşamış Avrupalı ressamaların eserleri sergilenmektedir. Modern ek binada ise; yurt dışındaki önemli müzelerdeki büyük koleksiyonlar Türk sanatseverlerle buluşmaktadır.
Kuruluş Tarihi: Haziran 2002
Ziyaret: Salı, Perşembe, Cuma, Pazar 10.00-18.00; Çarşamba Cumartesi 10.00-22.00 saatleri arasında ziyarete açıktır. Pazartesi günleri kapalıdır.
Adres: Emirgan Mah. Sakıp Sabancı Cad. No: 22 Sarıyer
Tel: (212) 277 22 00
Faks:(212) 229 49 14
http://muze.sabanciuniv.edu

RUMELİ HİSAR MÜZESİ (KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI)

➤ BOĞAZIN Rumeli yakasında, hisarla aynı ismi taşıyan semtedir. İstanbul'un fethi için hazırlıklar yapılırken, Boğazdan Bizans'a gelebilecek yardımları engelleyebilmek maksadıyla, 1452 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Hisar, Boğaz'ın en dar yerinde ve Anadolu Hisar'ın karşısında yer almaktadır. Bu iki hisara yerleştirilen toplar sayesinde boğaz tamamen gemilerin geçmesine kapatılmıştır. Yerden yükseklikleri 30 m. olan üç kuleye sahip hisarın duvarların kalınlığı bazı kısımlarda 3 m. bazı yerlerde ise 5 m.ye ulaşmaktadır. Surların uzunluğu kuzeyden güneye 250 m, doğudan batıya 125 m.dir. Fetihten bir müddet sonra savunma açısından önemli kalmayan hisar, idam mahkûmu Yeniçerilerin

cezalarının infaz edildiği, bazı devlet adamlarının ve yabancı temsilcilerin hapsedildiği bir zindan olarak kullanılmıştır. Son olarak 1953 yılında onarılan ve içine bir açık hava tiyatrosu eklenen hisar, günümüzde müze olarak kullanılmaktadır.
Kuruluş Tarihi:2000
Ziyaret: Pazartesi hariç, diğer günler 09.00-17.00
Adres: Ferahevler Mah. Nuri Paşa Cad. No: 81 Sarıyer
Tel: (212)263 53 05

URAL ATAMAN KLASİK OTOMOBİL MÜZESİ

➤ 1950'Li ve 1960'lı yılların klasik otomobilleri, nadir itfaiye araçları, motosikletleri, kamyonları sergilenmektedir. Bu dönemin klasik otomobilleri ve yaşam biçiminden yola çıkılarak çağdaş bir mekân ile klasiklerin bir araya gelebileceği bir çizgi yakalamak amacıyla, yaklaşık 2000 m2 arsa üzerine betonarme ve çelik konstrüksiyon kullanılarak, inşa edilen müzede şu an için 50 araç sergilenmekte.
Kuruluş Tarihi:2000
Ziyaret: Cumartesi günleri 11.00-

18.00 saatleri arasında açıktır.
Adres: Ferahevler Mah. Nuri Paşa Cad. No: 81 Sarıyer
Tel: (212)299 45 39
Faks:(212)299 45 48
www.atamanmuseum.com

SERPUŞ MÜZESİ (İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ)

➤ SERPUŞ Müzesi ise Hisarüstü'nde Duatepe Parkındadır. Bu açık hava müzesi Türk Kültürüne Hizmet Vakfı'nın girişimi ile kurulmuş ve 12.7.1989'da açılmıştır. Müzede Türkiye'de kullanılan serpuşlar (başlık tipleri) mezar taşları üzerinde yapılan araştırmalar sonucu hazırlanmıştır. **Tel:** (212)249 56 83

MASLAK KASRI (MİLLİ SARAYLAR)

➤ II. ABDÜLHAMİD, veliahtlığı döneminde kaldığı Maslak Kasrı'nda, özel ilgisi olan marangozluk işlerinin yanı sıra, bilimsel yöntemlerle bahçe bakımıyla da ilgilenmiş. Mabeyn-i Hümayun'un bir uzantısı olan görkemli serasında seçkin ağaçlar, ender bulunan çiçekler yer alıyor. Özellikle Mabeyn-i Hümayun'un ilginç limonluğ Maslak kasrılarının bir başka özelliğini sergiliyor. Abdülhamid bu limonlukta Fransa'dan getirttiği kamelya ağaçlarını yetiştirmiş. Ağaç, çiçek ve sebzelerin bakımına Avru-

pa'dan getirilen tarım ve ormancılık uzmanları nezaret etmiş. Ayrıca burada üzeri çeşitli çiçeklerle kaplı grotto ve asırlık Sikas (Cycas) ağaçları bulunuyor. Bu bahçede havuzlar, büyük çaplı göletler de var. Mimari tarzı ve süslemeleri ile ilginçtir.
Tel:(212) 276 10 23

SARIYER'İN TARİHİ DEĞERLERİ

Su Bentleri

II. SULTAN MAHMUT BENDİ(1839)

➤ Valide bendin az ilerisindedir. Sultan II. Mahmut'un emriyle inşa edilmiş ve 1839 yılında tamamlanmıştır. Bu bende Yeni Bent de denilmektedir ve 217.000 m3 kapasitelidir. Bendin temel atma töreni için gelen Sultan II. Mahmut, Çayırbaşı'ndan saltanat arabası ile temel atma yerine giderken yolları ağaçsız görünce ağaçlandırılması talimatını vermiş ve Çayırbaşı ile Bahçeköy arasındaki yüzlerce çınar ağacı dikilerek yol ağaçlandırılmıştır. Bu ağaçlar asırlık ağaç olarak günümüze kadar geldiler.

AYVAT BENDİ(1765)

➤ Ayvat Bendi Kâğıthane Deresinin kolu olan Ayvat Çayı üzerine Sultan III. Mustafa'nın isteği üzerine 1765 yılında yapılmıştır. 156.000 m3 kapasitelidir.

BÜYÜK BENT (1724)

➤ Büyük Bent (Belgrat Bendi, Bendi-i Kebir ve III. Sultan Ahmet Bendi de denilmektedir) Sultan III. Ahmet tarafından yaptırılmıştır. Sultan III. Ahmet, Sadrazam İbrahim Paşa ile birlikte Belgrat Ormanlarına giderek, bu bendin yapılacağı yeri bizzat tespit etmiştir. Bent 1724 yılında tamamlanmıştır. Sultan II. Osman Bendi ile aynı su yolu üzerinde yapıldığı için bu iki bende Çifte Havuzlar denilmiştir. Çok sonraları kaldırılan Belgrat Köyü bu bendin hemen yanında bulunuyordu. Büyük Bendin su kapasitesi 1.318.162 m3'tür. Büyük Bendin Roma döneminde ve 4. yy.da inşa edildiği, 7. yy.da İstanbul'u kuşatan kavimler tarafından tahrip edildiği bazı kayıtlarda mevcuttur. Tahrip olan bu Bent Sultan I. Süleyman (Kanuni) tarafından onarıldığı ve bilahare bendin tahrip olması üzerine Sultan III. Ahmet tarafından yeniden inşa edildiği (1724) de ifade edilmektedir. Bendin bir süre sonra yıkılması üzerine bu kez Sultan I. Mahmut zamanında (1730?1754) yeniden yaptırıldığı kayıtları da bulunmaktadır. Sultan II. Abdülhamit ise 1900 yılında bendi yükseltmiş ve su kapasitesini artırmıştır.

KIRAZLI BENT(1818)

➤ Kirazlı Bent, Sultan II. Mahmut döneminde (1808-1839) yapılmış ve 1818 yılında tamamlanmıştır. Bendin su kapasitesi 103.080 m3'tür. Bu bendin yakınında padişahların avlanmaya ve dinlenmeye geldiklerinde kullandıkları Hünkâr Köşkü koruma altında olup izinle gezilebilmektedir.

KÖMÜRCÜ BENT(1620).

➤ Kömürcü Bent (Bu bende Karanlık Bent, Topuz Bent de deniliyor) 1620 yılında Sultan II. Osman'ın emri ile Belgrat Deresi (Topuzlu deresi de deniliyor) üzerinde inşa edilmiş olup su kapasitesi 70.000 m3'tür.

TOPUZLU BENT(1750)

➤ Bahçeköy ve Belgrat Ormanı içinde bulunan bentler İstanbul'un büyük kısmının su ihtiyacını karşılamaktadır. Bahçeköy'ün içinde ve Eski Bağlar deresi üzerindeki bent Topuzlu Bent'tir. 1750 yılında Sultan I. Mahmut döneminde inşa edilmiştir ve brüt su kapasitesi 160.000 m3'tür. Bu bende halk arasında Viran Bent de denilmektedir.

VALİDE BENDİ,(1796)

➤ Bentler bölgesinde birbirine çok yakında bulunan bentlerden biri Valide Bendidir. Acı Elma Deresinin bir kolu üzerinde bulunan bu bent 1776 yılında tamamlanmıştır. Bent, Sultan III. Selim'in annesi Mihrîşah Sultan adına yaptırılmış olduğu için Valide Bendi adını almıştır. Bu bendin su kapasitesi 225.000 m3'tür.

Çocukluğum, Parklar ve Vefa

Yeşilçam'ın emektar oyuncuların Sarıyer'in parklarında isimleriyle hayat buluyor.

OKUL dönüşü mahalle yolunu görür görmez üstünü başını değiştirir, boyunumuzdan sarkan yakalıklar eşliğinde top peşinde koşturan ve topun taşın üstünden mi yanından mı geçti diye tartışarak büyüyen bir nesildik biz.

Mahalle yaşamı vardı ve mağların süresi babalar ve gelene kadardı. Her kapı çocuklara açık, salçalı, peynirli-domatesli yarım ekmeklerle öğün atlatılır bir an olsun yaşamın içerisinde uzaklaşmazdık. Küçük tüp üstünde çay demlenir, çekirdek çiğlenirdi. Akşam olduğunda Kemal Sunal, Adile Naşit, Şener Şen, Hulusi Kentmen, Tarık Akan ve niceleri gelirdi misafirliğimize. Tekrar tekrar izlediğimiz filmler. Kanal sayısı da bir elin tek parmağı kadar.

Bilgisayarımız, internetimiz, cep telefonumuz yoktu. Tüplü, sesi veya rengi arada sırada giden yandan vurunca kendine gelen tüplü televizyonlar ve yeşilçam vardı. Ailemizden biri gibi sevmiştik onları. Biz hep küçük kalacağız, onlarda hep bizimle olacak.

İşin büyüğü öyle değildi elbet. Biz büyüdükçe önce mahallemiz değişti. Top oynadığımız alanlar önce küçüldü sonra kayboldu. Evler değişti, yerine site denilen beton yapılar kuruldu. Başladı taşınmalar. Nüfus sayısı arttıkça, bireysel yalnızlık da onunla aynı hızla artıyordu. Teknoloji de geliyor bizleri sokak yerine ekran başında

top oynatmaya itiyordu. Parklarımız da yoktu artık. Oynadığımız, toplandığımız ve sohbet ettiğimiz parklar, yeşil alanlar yerlerini betona yığınlarına bırakmaya başladı.

Televizyonlar tüplü olmaktan çıktı, kanal sayısı giderek daha da arttı. Artanlara karşı içerik ise giderek boşaldı. Yeşilçam geride kalırken teknoloji ürünleri filmler büyük puntolarla sinema da çağ atlandığını yazıyordu. Ne hikmetse biz yine Yeşilçam'a daha çok güliyoruz, yine ilk kez izlemiş gibi daha çok hüzünlüleniyorduk.

Sadri Alışık, Kemal Sunal, Levent Kırca, Zeki Alasya derken Tarık Akan. Çocukluğumuza ait o güzel insanlar da gitmeye başladı. Artık çocuk değildik. Dünya da o eski günlerdeki gibi saf ve temiz değildi. Biz büyüdük ve kirlendi dünya cinsinden hani. Mahalle kültürü, yaşam, parklar, yeşilçam derken o güzel insanlar da artık elimizden kayıp gidiyorlar. Bize kalansa hüzün ve acıydı.

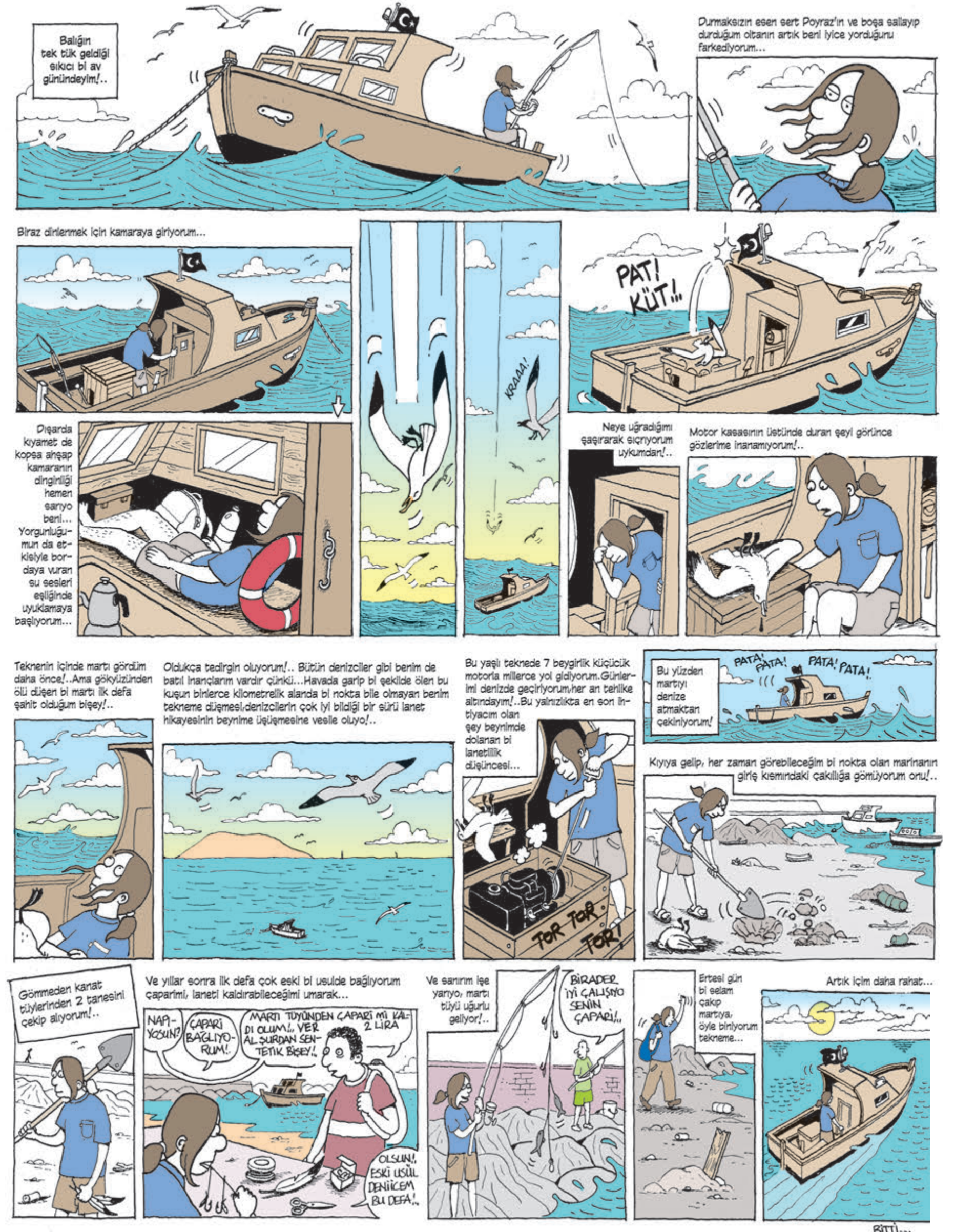
VEFA bu nedenle önemli benim ve benim neslim için. Sevdığımız, özlediğimiz iki şeyi bize geri veriyor. Parklarımızı ve o güzel insanları. Çocuklar o güzel insanların isimlerini birbirine söyleyerek parklarda randevulaşacak ve oynayacaklar. Teknolojiye, ranta ve her türlü olumsuzluğa rağmen VEFA çocukları ve ustalar buluşturacak.

Ne mutlu bizlere... ■

BAŞALTI ÖYKÜLERİ

Martı Laneti

Erhan Candan

SARIYER BELEDİYESİ YAYINLARIYLA TÜYAP KİTAP FUARI'NDA. STANDIMIZA SİZLERİ DE BEKLİYORUZ.

TÜYAP
www.tuyap.com.tr

**ULUSLARARASI
INTERNATIONAL
İSTANBUL**

ONUR KONUĞU
SÖZCÜKLERİN
ETKİSİ
WORTE
BEWEGEN
GUEST OF HONOUR

KİTAP?
FELSEFE VE İNSAN
FUARI
PHILOSOPHY & HUMANITY
BOOK FAIR
NOVEMBER 12 - 20 KASIM 2016

Ziyaret Saatleri / Visiting Hours:
Hafta sonu / Weekend*: 10.00 - 20.00
Hafta içi / Weekdays : 10.00 - 19.00
(*20 Kasım / November: 10.00 - 19.00)

www.istanbulkitapfuari.com
www.istanbulbookfair.com

kitapfuari **istanbulkitapfuari**
kitapfuari **kitapfuari**

TÜYAP İSTANBUL

TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ
TÜYAP FAIR CONVENTION AND CONGRESS CENTER
Büyükkçekmece, İstanbul / Turkey

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.
THIS FAIR IS ORGANIZED WITH THE AUDIT OF TOBB (THE UNION OF CHAMBERS AND COMMODITY EXCHANGES OF TURKEY) IN ACCORDANCE WITH THE LAW NO. 5174.